ПЕТЕМ ТЕНЧЕРИ ПРОЛЕТАРИСЕМ, ПЕРЛЕШЕР!

КОММУНИЗМ ЯЛАВЁ

Совет Союзёнчи Коммунистсен партийён Чăваш обкомёпе Шупашкар хула комитечён тата Чăваш АССР Верховнăй Совечёпе Шупашкар хула Совечён хăçечё

1953 çул
Август
9
ВЫРСАРНИКУН
№ 156 (9065)
24-мёш çул тухать
Хакё 20 пус.

Ёнер СССР Верховнăй Совечён пиллёкмёш сессийё хăйён ççне вёçленё.

Союз Совечёпе Национальноçсен Совечён юлашки пёрлехи ларăвёнче ССР Союзён Министрсен Совечён Председателё Г. М. Маленков юлташ сăмах тухса каланă.

СССР Верховнăй Совечё пёр саслă пулса, ССР Союзён 1953 çулхи Государство бюджечё çинчен Закон, ялхуçалăх налогё çинчен Закон йышăннă тата СССР Верховнăй Совет Президиумён Указёсене çирёплётнё.

СССР ВЕРХОВНАЙ СОВЕЧЁН ЛАРАВЁ

СССР Министрёсен Совечён Председателён Г. М. МАЛЕНКОВ юлташăн сăмахё

Ленуртат юлташсем! Правительство СССР Верховнăй Совечён çак сессийёнче пăхса тухма тăратă Государство бюджечён проекчё халăх хуçалăхне 1953 çулта—пиллёкмёш пилёкçуллăхăн виççёмёш çулёнче аталантармалли задачисем çинчен пурнăçлама кирлё чухлё укçа-тенкё парса тăма май парать, пилёкçуллăха пурнăçлани пирён çёршыва коммунизма обществе тăвас ёçре пысăк утăм тăна пулать.

Государство бюджечё Совет Правительстви тата пирён партийн политикине — социализмла халăх хуçалăхне аталантарса тата пёрмаях çёлençерсе пымалли политикăна палăртса тăрать.

Бюджетăн пётём тупăшёсенчен,—вăл 543 миллиард та 357 миллион тенкё шутлавать,—чи пысăк пайё—86 процентлё промышленноçран, ялхуçалăкёнчен тата халăх хуçалăкён ытти отраслёсенчен кёрет. Хăй чоречёне бюджетăн расчётёсенче те халăх хуçалăкне укçа парса тăрасси çи пысăк статья пулса тăрать.

Халăх хуçалăкне малалла аталантарма 1953 çулхи бюджета 192,5 миллиард тенкё пама палăртнă, тепёр майлă каласан, вăл бюджетăн пётём расчётёсенчен 36 процент ытла пулать, пётёр çав расходсем 178,8 миллиард тенкё пулнă. Бюджетран укçа панисёр пуçне, халăх хуçалăх планёне килёштерсе, çав тёлёвсем валлисех предприятиесенче хуçалăх организацийёсен усламёсенчен тата вёсен ытти çăлкуçёсенчен пулакан укçана 98 миллиард тенкё ялăн тăрăрса параçсё. Сапла вара, халăх хуçалăкне кăçал пётёмпе 290 миллиард тенкё ытла тăрăрса параççё, 1952 çулта 265 миллиард тенкё панă пулнă. Бунта çакна шута илес пулать: хăçсене йышăнтăм укçан тавар тунăнс пултарулăкё ççрё, çапла вара, халăх хуçалăкне укçа-тенкё уйăрса парасси тата ытларах ççет. Халăх хуçалăкне аталантарма уйăрса панă укçа-тенкё халăх пурнăçне малалла лайăхлатмалли тата пирён çёршывăн оборона пултарулăкне тата ытларах тёрлеçтермелли никёс пулса тăракан общественăла производствăна вёçёмёçр ççтерсе пыма май пăрать.

Государство бюджечё Совет государстви ёççыннисен пурнăçён материальнăй тата культурăллă шайне тăтăшах ççтерсе пыма тăрăшнине кăтартса парать.

Халăха вёрентес, спыхăна сыхлас ёçсем ёнёпе, социальнăй-культурăлла мероприятисем ёнёпе, пенсисем тулеме каканăн расходсем, çавăн пекех халăха заемсем тăрăх паракан тулевсем кăçал 139,5 миллиард тенкё пуççё, çав расходсем 1952 çулта 129,5 миллиард тенкё пуçнă. Ухăр-пуçне вакăвăн сутакан государственнăй хăвсене йăнетме бюджетран укçа-тенкё расходланă, вёсем халăха çуçталăкра 46 миллиард тенкёлёх усă кёççё, халăхăн материальнăй пурнăçне лайăхлатма бюджет шучёне тата ытти чылай ёçсем туса иртеççё.

Çапла вара халăх кăçалхи бюджет шучёне пётёмпе 192 миллиард тенкё ялет, çакă вăл бюджетăн пётём расходсен 36 процентёнчен ытларах пулать, иртнё çулхине 147 миллиард тенкё ялăн пулнă. Çав вăхăтран ёççыннисем хăйсен тупăшёсенчен налогсем тата ытти тулевсем парса, вăем çырăнса ялсе бюджета 65 миллиард тенкё хывăçё, е иртнё çулхинчен 21 миллиард тенкё çахалтарах хывăçё. Çапла вара, вăсен рабочиксем, колхозниксем, служащисем бюджетран хăйсен тупăшёсенчен бюджета хывнинчен 127 миллиард тенкё ытларах илеççё; 1952 çулта халăх хăй бюджета хывнинчен бюджетран 61 миллиард тенкё ытларах илнё пулнă.

Государство бюджетёнче оборона валли 110,2 миллиард тенкё расходлама палăртнă. Çак укçа-тенкё хисепё бюджетăн мёнтур расходсен 20,8 процентё чухлё пулать, 1952 çулта 23,6 процент пуçнă.

Оборона валли çавăн чухлё укçа-тенкё уйăрса пама сёнçе, Правительство çакна ёçра тытать: пирён Тăван çёршывăн хăрушăлăкне туса хурас тесе, Советлă Социализмлă Республикăсен Союзёнчи халăхсен мирлё пурнăçне пăсма хăтланакан агрессора тăтăкăлă отпор пама хатёр пулас тесе, пирён советлă Хёçпăлăмлă Вăйсене пăвăнма пёлмёçёр тёрёклетес тата вăйлатса пырас пулать. (Тăвăллăн, нумайччен ала çупаççё).

I.

Промышленноçпа ялхуçалăхё енёпе вăраха ямасăр пурнăçламалли задачăсем çинчен тата халăхăн материальнăй пурнăçне малалла лайăхлатмалли ёççем çинчен

Юлташсем! Бюджет çинчен сўтсе явнă май, эпё промышленноçпа ялхуçалăхё енёпе вăраха ямасăр пурнăçламалли задачăсем çинчен калаçăм, çав задачăсене тата пани пирё хамăрăн тёп задачăна ăнăçлăрах пурнăçлама—рабочисен, колхозниксен, интеллигенцин, мёнтур совет çынисен материальнăй пурнăçне малалла лайăхлатма май парать.

1953 çулхи пёрремёш çурçулăхăн хуçалăх итогёсем, иртнё 1951 тата 1952 çулсенчи итогсем пекех, пирён промышленность пилёкмёш пилёк çуллăх план заданийёсене ăнăçлă пурнăçласа пынине кăтартса параççё. 1953 çулта промышленность производстви калăнăшё вăрçăвченни 1940 çулхинчен икё çут çурра ялăн пысăрах пулать.

Йывăр промышленноçăн тёп отраслёсем туса кăларакан продукци ёçпине çак çулсем кăтартса параççё.

1953 çулта: çурçё 38 миллион тонна ытла, урăхла каласан, 1940 çулхинчен икё çут ытларах туса кăларççё; çёр кăмрăк 320 миллион тонна ытла кăларççё, урăхла каласан, 1940 çулхинчен 93 процент ытла; нефть 52 миллион тонна ытла кăларççё, урăхла каласан, 1940 çулхинчен 70 процента ялăн ытларах; цемент 16 миллион тонна ытла туса кăларççё, урăхла каласан, 1940 çулхинчен виçё хута ялăн ытла; электроэнерги 133 миллиард киловатт-сехет туса кăларççё, урăхла каласан, 1940 çулхинчен 2,8 çут ытла. Хими промышленнисён продукцийё 1953 çулта, 1940 çулхине таништарсан, виçё хут çюç, машинăсене оборудовани туса кăларасси 3,8 çут çюç.

Халăха кулён кирлё ялалесем туса кăларасси ялăн пулсан, эпир çакна кăтартăр.

1953 çулта çанăн чухлё туса кăларççё: çёр памăк пир-вăрçё 5 миллиард та 800 миллион метр, урăхла каласан, 1940 çулхинчен 34 процент ытла; çăм пир-вăр 200 миллион метр-ытла, урăхла каласан, 1940 çулхинчен 70 процента ялăн ытла; пурçăн пир-вăр 400 миллион метр-ытла, урăхла каласан, 1940 çулхинчен пилёк çут ытла; сахăр 3 миллион та 600 пин тонна, урăхла каласан, 1940 çулхинчен 70 процента ялăн ытла; вылăх çăвё 400 пин тонна, çакă вăл промышленность вăрçă умён вылăх çăвё туса кăларнă шайран 80 процента ялăн ытла пулать.

Çаксем вёсем промышленность тунă çитёнçесене питех те çулăнăн кăтартса параççё.

Паллă ёнтё, парти çёршыва индустриализацилес ёçе Йывăр промышленноçа — металлургие, топливо тата энергетика промышленноçне сарса пыниннен, хамăр машиностроение аталантарса пыниннен тытăннă. Çакăнсăр пирён Тăван çёршыва никама пăхăнса тăмалла мар тăвăçи çинчен калаçмалли те пулман. Троцкистсене тата сынтăк капитуляционăсене предательские хирёç кёрешсе, парти хăйён çул-ёçне пёр пăрахалăмасăр çирёплён пурнăçласа пымă, çав тăшмансем Йывăр промышленность тăвассине хирёç тăнă, ялхуçалăхне Йывăр промышленноçан çăмăл промышленноçа куçарăм хушнă. Ёçсем çёнёçёçне йышăннă пулсан, пирён революци пётём пулăччё, пирён çёршыв пётём пулёччё, мёншён тесен эпир капиталлăма ёççăтарăлăх умёнче хёçпăлăçăр тăрса юнăн пулăхтăмăрччё.

Юлташсем, парти çёршыва индустриализацилеме çул тытнă чухне пирён промышленность мёнле пулнине ёса пăр-ха.

Партия XIV-мёш съезчё умён—1924/1925 çуçалăх çулёнче—Совет Союзёнче хуçă 1.868 пин тонна кăмăн тăратса кăларнă, çёр кăмрăк пётёмпе те 16.520 пин тонна çеç кăларнă, электростанцисем электроэнерги 3 миллиард киловатт-сехетрен ялан туса кăларнă, Капиталлăма шутăра государствăсенче таништарсан, хура тата тёслё металлсем туса кăларас, çёркăмрăк, нефть кăларас тата электроэнерги туса кăларас тёлёшне эпир кайри вырăнта тăнă. Пирён трактор, автомобиль, аннаци тата станкостроени промышленнёçё пулман, хими промышленнёçё тата ялхуçалăх машинисем тăвăсси пулманпа пёрех.

Халё ёнтё пирён çёршывăн хăваталă, техника тёлёшёнчен питё чаплă та малта тăракан йывăр индустри пур.

Партия XIV-мёш съезчё хыçăн иртнё çирём сакăр çул хушшинче промышленность продукцийё тата кăларасси 29 хут ўснё. Халё 1924/1925 çулхинче хурçа 21 хут ытларах туса кăларççё, çёркăмрăк—19 хут, электроэнерги—45 хут. Хими промышленнёçёне машинăсем татах та пысăрах хăвăртăхсемпе ўссе пынă, вёсен отраслёсенчен пилёкмёш çёнёçен тăнă.

Çак вăхăт хушшинче Атăл тăрăхёнче, Урăла, Çёнёрте, Инçет Хёвелтухăçёнче, Европа Çурçёр-районёсенче, Казахстанра, Вăтам Азири тата Кавказ леш енчи республикăсенче индустрин çёнё центрёсем туна. Пирён çёршывăн экономикăла пур районёсенче те вăйлă аталанăй Йывăр промышленность çуг.

Йывăр индустрие чи малтан аталантармалли задачăна татса панă промышленность производстви пётём калăнăшёнче Йывăр тата çăмăл промышленноçён шайлашăнне тёпрен уйăнтарчё.

Йывăр промышленноçра хальхи вăхăтра промышленноçри мёнтур рабочисен 70 процентёнче ялăн ёçлет. 1924/25 çуçлеине производство хатёрёсен пайё ССР Союзён пётём промышленнёçёнче 34 процент чухлё пулнă пулсан, ялăмёмён пилёкçуллăх виçё-тăхăн—1937 çулта çав пай 58 процент чухлё пулнă, 1953 çулта вара—70 процента ялăн пулнă.

Çапла ёнтё, Йывăр промышленность 1924/25 çуçлеине революцичченхи Россия вăхăтёнчи пекех, виçё пайран пёр пай кăна йышăннă пулсан, халё вăл промышленность производстви пётём калăнăшёнче виçё пайран икё пайне ялăн йышăнса тăрать.

Йывăр индустри аталаннине пёр вăхăтран пирён çёршыва чугун çул тата пыв транспорчё ўссе аталанă; автомобиль тата сывлăм транспорчё туса хунă. 1925 çултан пуçласа 1953 çула çитиччеки тапхăрта пур йышлă транспортра грузсем туртăрасси 13 хут çурă çёрё, çав вăхăтра чугун çул транспорчёне грузсем туртăрасси 15 хут ытларах çёрё.

Эпир Йывăр промышленноçа—металлургие, топливо, энергетика, хими, вăрман промышленнёçне, машиностроение, строительство индустрине малашне те лур майсенче аталантарса пырăпăр, хамăрăн транспорта аталантарса тата лайăхлатса пырăпăр. Эпир çакна аванах ёça тытма тивёç: Йывăр индустри пирён çёршывăн экономикăн никёçёсен нимёçё пулса тăрать, мёншён тесен ăна аталантармăçăр çăмăл промышленноçа малалла ёçтерме, ялхуçалăкён производствăна ёçтерме, тата çамăрăн çёршывăн оборона пултарулăкне тёрлеçтерме май çук.

Йывăр промышленноçа аталантарас тёлёшёнче тунă çитёнçесем, никёçё çинчен пирён халё ёнтё халăха кулён кирлё ялалесем туса кăларас ёçе татăклăнах вăйлатма хăвалăсем пуçте пур.

Çакăн пек тума пирён çёршыв условисем пур тата ăна пирён тумаллах. Юлашки 28 çул хушшинче пирён çёршыва производство хатёрёсем туса кăларасси пётёмпе 55 хута ялăн çёçё, халăха кулён кирлё ялалесем туса кăларасси вара çав вăхăт хушшинче 12 хута ялăн кăна ўснё. 1953 çулхи производство шайне вăрçăчченхи 1940 çулхи шайпа таништарăн çакна кăтартса парать: çак тапхăрта та производство хатёрёсем туса кăларасси виçё çут ытларах ўснё, кулён кирлё ялалесем туса кăларасси—72 процент ўснё.

Кулён кирлё таварсем туса кăларас ёнёпе халичченхи пуçлă производство калăнăшё пирё тивёçлёме пултарăймасть.

Ку таранчен пирён çăмăл тата апат-çимёç промышленнёçне Йывăр промышленноçа аталантарнă хăвăртăхсемпех вăйлатса пыма майсем пулмаç. Халё эпир çăмăл промышленноçа аталантарăç ёçе пур майсенне вăйлатса пыма пуçтарăпăр, çапла вара халăх пурнăçён материальнăй тата культурăллă шайне ўстерес тёлёнче савăн туна тивёçлё те.

Кунăмăн вăхăт хушшинче эпир, пуринчен ытла, Йывăр индустрие транспорта аталантарма укçа-тенкё ытла сыпăмăр. Пилёкçуллăхсен вăхăтёнче, туна тата каласан, 1929 çултан пуçласа 1952 çула çитиччен, капиталлăх строительство тума тата оборудовани туçăма государство укçи-тенкёне, халăх хăвсем çине кусăрса тытăлсан, сакăн чухлё хывнă: Йывăр промышленноçа—638 миллиард тенкё, транспорта—193 миллиард тенкё, çăмăл промышленноçа—72 миллиард тенкё тата ялхуçалăхне—94 миллиард тенкё.

Правительствăна партийн Центральнăй Комитечё çăмăл, апат-çимёç, уйăрăмлăн илсен, пуçа промышленнёçне аталантарма, ялхуçалăкне аталантарма укçа-тенкё чылай нумайрах уйăрса панă тата халăха кулён кирлё таварсем туса кăлармалли задание чылай ўстерес ёнёпе тёрлетме кирлё тесе шутларёç; кулён кирлё таварсем туса кăларас ёçе маншăнсем тăвакан тата Йывăр промышленноçăн ытти предприятийёсене те анăçрах хутшăнтарма йышăнчёç.

Вăраха ямасăр пурнăçламалли задача çак çăкăн пек: ик-виçё çул хушшинче халăха апат-çимёçпе промышленность тавăрёсен—ашăн-вакайăн ашăн-каканăн продукчёсем, пулăпа пулă продукчёсем, çу, сахăр, пренёк-ванфет, пир-вăр, тумтир, атă-пушмак, савăт-сапа, сётел-çукан тата культурăпа йăла ямалисене ялăн кирлё ытти ялалесем парса тăрассине татăклăн ўстермелле, халăха кирлё мёнтур таварсем валăха парса тăрассине чылай ўстермелле. (Тăвăллăн ала çупаççё).

Паллă ёнтё, пиллёкмёш пилёк çуллăх планра кулён кирлё таварсем туса кăларассине 1955 çулта, 1950 çулхине таништарсан, 65 процента ялăн çёçтерме палăртнă. Пилёк çуллăх планăн çак задание чылай малăрах тултарас тесе халăха кулён кирлё таварсем туса кăларассине анăлăн сарса пыма пирён çёршывăн çи-ялăн.

Анчах, апла пулин те, кулён кирлё таварсем туса кăларассине хисеп ёнёпе кăна ўстерпинех çырлатăма юрамасть. Халăха кирлё мёнтур промышленность таварёсен пахалăхне лайăхлатас пăтăу пысăк пирён йышăнăть.

Çакна йышăнмалла: эпир кулён кирлё таварсен пахалăхё ёнёпе çак юлтăмăр, çак ёçе пирён татăклăн лайăхлатмалла. Нумай предприятисем халё те анăх продукци, çовет потребителён пётăвёçёмне кăмăлне тивёçтереймен таварсем туса кăларççё-ха.

Пирён промышленность туса кăларăнăн халăха кулён кирлё таварсем, чăнах та, хăйсен çирёплёхёне палăрса тăрассё, анчах вёсене ялемлёрех те лайăхрах тăвас ёнёпе нумай ёçлемелле. Тавар илекен час-часах ют çёршывсенче туса кăларăнă таварсене тупнать, мёншён тесен вёсене лайăхрах ялемлетнё. Çакăншăн ёнтё промышленность работникёсен намăсланма тивёçлё. Çав вăхăтрах, пирён паха та хитре пир-вăр, паха та капăр тумтир, çирёп те ялемлё атă-пушмак туса кăларма пур майсем те пур, халăх мёнтăвёсене тивёçтерме канăкан мёнтур таварсене лайăх та ялемлё туса кăларма пирён пур-майсем те пур.

Совет халăхё пирёнтен, чи малтан кулён кирлё таварсем туса кăларакан промышленность работникёсенчен, ялемлё те лайăх, пысăк пахалăхлă таварсем ыйтма тивёç. Эпир çак ыйту-сине ёçпе ответлеме тивёç. Капăн предприяти тивёçё пысăк пахалăхлă продукци: туса кăларасси, ялалесене паха, лайăх ялемлё туса кăларассишён кулён тăрăшасси пулать.

Задача çакăн пек: халăха кирлё таварсем туса кăларас ёçе тёпренех вăйлатмалла, çăмăл тата апат-çимёç промышленнёçне хăвăртрах аталантарса пымалла тумалла.

Халăха кулён кирлё таварсем туса кăларассине татăклăнах ўстерес тесен, эпир, пуринчен малтан, ялхуçалăкне малалла аталантарса çăмăлçăмăн тăрăшма тивёç, ялхуçалăкё халăха—апат-çимёç, çăмăл промышленнёçа — чёртвар парса тăрать.

Пирён социализмла ялхуçалăкё хăйён аталанăвёнче пысăк çитёнçесем турё. Колхозсен обществăна, хуçалăкё çуçтан-çуç ўссе тёрёклетмелле, ялхуçалăк продукцийё туса кăларасси ўсет.

Пирён çёршывăн тырпул çитёлёкё. Вăрçăчченхине таништарсан, государство ёнёпе çёр мамăкё, сахăр кăшманё тата вылăх-чёрлёх продукчёсем хатёрлесси чылай çирёп. 1952 çулта çёр мамăк-сырец 3.770 пин тонна е 1940 çулхинчен 1,7 хут ытларах хатёрленё; сахăр кăшманё 22 миллион тонна е 1940 çулхинчен 30 процент чухлё ытларах хатёрленё. Иртнё çулта государство 3 миллион тонна ашăн-каканăн хатёрленё, çакă вăл 1940 çулхинчен пёрре çурă хут ытла пулать, çёт 10 миллион тонна, урăхла каласан, 1940 çулхинчен 1,6 хут ытла хатёрленё. Государство ёнёпе хатёрленнисёр пуçне пирён ялхуçалăкё ашăн-каканăн, çёте тата çимелли ытти продукчёсене колхоз çуту-ниёнё урăх нумай çутать.

Тырă тата ытти ялхуçалăх продукчёсем хатёрлесси кăçал пёрхеллё те анăçлă пулса пырать.

Ялхуçалăкне кучухнăн çăмăл техникăна пуçăлатас тёлёшпе пысăк çитёнçесем [illegible] вăл нумай ёçсене пётёмпех механизацилеме, колхоз ўрçеччесёнен ёçне [illegible] ăна ытларах тухăçлă тума май парать.

[illegible] ялхуçалăх çитёнёвёсен чылай пысăк, çав çитёнçесем пётёмпех пирён колхозсен [illegible] машина-трактор станцийсен, совхозсен, пирён социализма стройăн пурне те палăрта çитёнёвёсем пулса тăрассё.

Анчах та ялхуçалăкён чылай кирлё отраслёсем ялса пыннине курăмсăр тăвăç, ялхуçалăк продукцийё туса кăларасси хальхи шайё ялхуçалăкне техникăпа пуçăлаттине тата колхоз стройён пултарулăкёне килёмёс тăманнине асăрхаманăн пысăк йăнăш пулнă пулёччё.

Пирён сахăн мар колхозсенче, çавăн пекех ўрăм районсенче, ялхуçалăкё знăхса кайнă; çёршывăн чылай районёсенчи колхозсёмпе совхозсен тёштăрăмё тата ытти ялхуçалăк культурисен тухăçлăхё пысăк мар тата тырпул пуçса кёртнё тухăне тăвакасем нумай тăвасçё; общественăла хуçалăк вăйсăр аталаннине пуçа хăпăртăр колхозсен натурăлă тата укçан илёкен тупăшё çитёлёкёçр-ха, вёсенче колхозниксене ёçкунё тăрăх туса, тёштăрăмё тата ытти продуктсен сахăр валеççё.

Йышăнас пулать, вылăх-чёрлёх ёçчетес тёлёшпе ёç кирлё пек тăмасть, çавна мăн эпир ялхуçалăк апат-каканăн, çёт, çăмарта тата вылăх-чёрлёхён ытти продукчёсем енёпе ўссе пыракан ыйтăвёçсене нумай тивёçтерсе çитерейместёр-ха. Пахăн ёнтё, вылăх-чёрлёх ёçчетесси вăрçă умёнхи çулсенче те çитёлёкёçр аталанăй пулнă. Вăрçă хыçăн вылăх хисеппе малтанхи виçене çитерес тата малалла ўстерес тёлёшпе чылай ёçсем туса иртнё пулни те, вылăх-чёрлёх ёçчетес ёçре ялса пыннине ку таранчен те пётёмрен. Вылăх-хисеппё ўснин хăвăртлăхё çитёлёкёçр, унăн тухăçлăхё çаплинех пёчёкрах-ха. Общественăла вылăх-чёрлёх ёçчетес ёç хуçалăкăн пысăк тухăçлă тата пысăк тупăшăн отраслё пулмалла, анчах нумай колхозсенче вăл савăн пек пулсă тăман-ха. Çакă вăл колхозсен экономикинче пăлăрать, халăх хуçалăкне сиен кёрет.

Савăн пекех çёрулми тата пахча çимёç-ăрта тăвас ёç хăтă ялса пырать, ку вăл хулăсенче тата промышленность центрёсенчи ёççыннисене çав продуктсем парса тăрас ёçе лайăхлатма канёçлёт, çёрулми çитёлёкёçр пулни вылăх-чёрлёх ёçчетес ёçе чăрса тăнăн каламаçăр палла ёнтё.

Пирён ытти ялăн тивёç çакă пулать: ялса пыракан районсенче колхозсенче ялхуçалăкёнчи йёркеçрёçёне чи кёскё вăхăтрах пётермелле, колхозсен общественăла хуçалăкне хăвăртрах аталантарса тёрёклетмелле тăвас пулать, çавна мăн колхозниксенё ёçкунё тăрăх ăçса, тырпул тата ытти продуктсем парассине чылай ўстермелле.

Эпир вылăх-чёрлёх ёçчетес ёçре чăтма çук ялса пыннине пётермелле, вылăх-чёрлёх аталанăй çирёп пиллёкмёш туна, вылăх-хисеппе валли çуçт-ёççем çитёнёкли хатёрлеме, вылăх-чёрлёх тухăçлăхне татăклăн ўстерме тата вылăх-хисеппе, ўрăмăн ёнесен-хисеппе пысăк хăвăртăхсемпе ўстерме тивёç.

Пирён çёрулми тата пахча çимёç ăртса тăвас ёç ялса пыннине пётермелле, çав продуктсене хулăра тата промышленность центрёсенчи халăха паракан тăрассине нумай лайăхлатмалла; çитес икё çул хушшинче çёрулмине пахча çимёçе халăх тата чёртварăпăн продуктсем туса кăларакан промышленность пётăвёçён пётёмпех тивёçтермелёх вăна, çавăн пекех тата вылăх-чёрлёх ёçчетес пушăсене тивёçтермелёх те ăртса тумалла.

Эпир чётăрăмă туса илессине малалла хăвăртрах ўстерес пыма тивёç: ку вăл пирён çёршыва халăхăн çăкăр тёлёнче ўссе пыракан мёнтăвёçсене тивёçтерма вăна мар, вылăх-чёрлёх ёçчетес ёçе хăвăрт хăвартса яма та, технححăна культурăсем акса тăваканăн районсене чётăрăмă парса тăма та кирлё. Тырпул тăвакаланнисенне хирёç-кёрешсе ёçе вăйлатас тата чётăрăмăсенче ытти ялхуçалăк культурăсем пуçа кёртессине ўстерес пытна колхозсен чётăрăмăсем тата ытти продукци туса илес ёçён результативлёне тёрёс мар çаклаççё, — чăнăхăнăн мён чухлё тырпуçа пуçа кёртнё тăрăх мар, вырăнтăмăн чылайăн чухлёх тăрăх çаклаççё тёрёс мар практикăна пётермелле. Çакна манăн юрамасть: пирён çёршыв, пирён колхозсем вырăнчăнăнне мар, амбасене пуçа кёртнё тырпуçна пуçăн пулма пуçтарасçё. (Алă çупаççё).

(Маллали 2-мёш страницăра).

СССР ВЕРХОВНАЙ СОВЕЧЁН ЛАРАВЁ

СССР Министрёсен Совечён Председателён Г. М. МАЛЕНКОВ юлташан сăмахё

(Малашни. Пуçламăшăй 1-мĕш страницăрăн).

Пирён техникăлăх культурăсен производствине, чи малтан сĕр ăмăлăн, ăçтăн, ăçăлăмăй тата ăç вăхăрăлăн культурăсен туса илессине малалăне те аталантăрасе пыратăп.

Вăрçăра ямасăр пурнăçламалли задача çăмăн пек: пĕтĕм ăçăçăлăмăна вăйлăтăсе тата колхозсене организацине çăçăлăх тĕлĕшĕнчен малалла тĕрĕлетесе пый ниçăс çăмăн сăтăсăр ăнăçлă çук хушшинче пирён çăмăртăра çăçăлăх валли питё ăçăлăй аппаратăнăçăмăсăр промышленность валли питё ăçăлăй çăмăртăр туса малалла (Ал çупăçăр).

Çак задачăна ăçăçăн тесе пăрăç тесе, Правительство тата партии Центральнăй Комитечё çăçăçăлăмăн малалла çăçăрт аталантăрас тĕлĕшне тата пурăнăçăн малтан колхозсенне колхозниçăсене çăçăçăлăх ăçăçăн пăхăнăçăн ăçăçăçăлăх ăçăçăн пăхăнăçăн ăçăçăçăлăх ăçăçăçăлăх ăçăçăçăлăх

СССР ВЕРХОВНАЙ СОВЕЧЁН ЛАРАВЕ

СССР Министрёсен Совечён Председателён Г. М. МАЛЕНКОВ юлташӑн сӑмахё

(Малянин, Пуҫламӑшӑ 1—2-мӗш страницӑсенче).

Вӑхӑтра пирӗн кӳрше Иран пулса тӑрать. Вӑтӑр пилӗк ҫул хушшинчи опыт ҫакна вӑхӑтра пачӑ: Совет Союз тата Иран пӗр-пӗринне туслӑ пурӑнма интереслеҫҫё. Ҫапла пара, Совет Союзӗне Иран хушшинчи ҫыхӑнусен ҫирӗп лӑпкӑ пур, ҫавӑ вӑл ниҫ ҫӗр хушшинче тухса тӑракан мӑнтусене тата пама, пӗр-пӗринне кӑмӑлӑн пулма мӑл парать. Совет Союзӗ пуҫарнине хальхи вӑхӑта чиҫё тӗлӗнмелле хӑпӑр мӑнтусене йӗркелес ешёне, ҫавӑн пекех пӗр-пӗрин хушшинчи уҫҫа-тенкӗ протекциллӗ пирӗн калаҫусем пыраҫҫё. Калаҫусем ӑнҫӑ вӗҫленеҫҫе шанса тӑратӑр. Нумай пулмасть пӗр-пӗринчӗн усӑлӑ никӗс ҫинче ниҫё сӗршыв хушшинчи тавар ҫавӑрӑнӑне Устерос мӑнтуна кӗлӗмӗ тунӑ. Совет Союзӗне Иран хушшинчи ҫыхӑнусем пӗр-пӗринне ыйӑ кӳршёсен пек пурӑнас ҫупна аталанса пыраҫҫи, экономикӑна тата культурӑлла ҫыхӑнусене сарса пыраҫ ҫупна аталанаҫҫи Иран правительствинчен пилет.

Совет Союзӗне Афганистан хушшинчи ҫыхӑнусем пӗрмаях ҫирӗп тата пӗр-пӗрин интерессёсене хисепленнине палӑрса тӑраҫҫё. Ҫакӑ вӑл пирӗн сӗршывсем хушшинчи ҫыхӑнусем малалла тӑрӑшӑнӑ пыма майсем туса парать.

Совет Правительстви Турци правительствине хайхи туни ҫинчен пуҫне ыйтӑваҫҫё. Ҫак заявленипе пӗр-пӗринне килешӗлӗ пурӑнаҫҫине аталантарма, Турци ҫӗн ҫӑй череҫёне ӗҫ тӗлӗнне кирлӗ тавар вӑй хурсан, паллах ӗнтё, паха майсем туса парать. Турцине Совет Союзӗ хушшинчи ҫыхӑнусем лайӑхланни, паллах ӗнтё, ниҫё енӗпе те усӑлӑ пулнӑ ҫулсенче, Хура тинӗс районӗнчи хӑрушӑрӑхха ҫирӗлтерме тӗлӗнне пысӑк ӗҫ тунӑ пулнӑ пулӑтчё.

Финлянди хушшинчи ҫыхӑнусенче Совет Союзӗ ниҫё сӗршывӑн интерессёсене шутта ильӗ. 1950 ҫулта экономика тӗлӗнне пилӗк ҫулӑха килешӗ тунӑ,—унтан ун ҫумне 1952—55 ҫулсенчи тавар ҫавӑрӑнӑне пирки тунӑ килешӗ хушӑнӑ,—Совет Союзӗне Финлянди хушшинчи экономикӑна ҫыхӑнусене чылай вӑйлатма пулӑтӑр. Совет Союзӗне Финлянди хушшинче пӗр-пӗринне туслӑ пурӑнаҫҫи, килӗштерме ӗлӗкси тата пӗр-пӗрне пушшаҫҫи ҫинчен тунӑ договор ниҫё сӗршывӑн интерессёсене те килӗштме тӑрать, Европӑн ҫурҫёр пайёнчи мире тата хӑрушӑрӑхха ҫирӗлтерме пулӑшать. Договор пӗр-пӗринне килӗштерме пурӑнаҫҫине йӗркеленмелли лайӑх мӗнре пулса тӑрать. Ана пӗр пӑрахӑнмасӑр пурӑнӑраса пырассишӗн пирӗн правительствӑн ӑнчах мӑн; Финлянди правительстви те тӑрӑшмалла.

Пётёмлӗше йывӑрӑхха ҫӑмӑлатас тесе, Совет Правительстви Израиль ҫутҫанталӑкне сӗнӗрен дипломатлӑне ҫыхӑнусем тытма килешӗ. Ун чухне ӑн Израиль правительстви ҫавӑн пек обязательство панине шутта ильчё: «Израиль Совет Союзне хирӗлеме агрессивлӑ тӗлӗнсем тытакан ирӗке мӗнле ҫӗнӗ ҫӗнӗ кӗнеке ҫинче ҫыхӑнусем малалла ҫӗнӗ ҫӗнӗ ҫулсем ҫинче ҫирӗлтес ешёне туса пырё.

Чылай вӑхӑт иртнё хыҫҫӑн, пирӗн правительство Югославие тата Греция посолсем ҫӑмӑтарса илес тӗлӗнне пусару тӑрё. Ӑнӑр ҫапла шутлатӑр: ҫакӑ вӑл ниҫё сӗршывна та ҫыхӑнусем тытаҫҫине тивёҫлё пек йӗркеленме пулӑшё тата усӑлӑ результатсем парё.

Совет Союзӗне Италия хушшинчи ҫыхӑнусене лайӑхлатассине чӗмӑлтарма пултаракан ниҫённе объективлӑ ҫӑтавсем те ҫук. Паллах, государствӑсем хушшинчи ҫыхӑнусем, пӗр-пӗрин тӗлӗнне мӑнё обязательствӑсем пурӑнӑнаҫҫё пулсан ҫеҫ, лайӑхланма пуҫтараҫҫё. Совет Союзӗне Италия хушшинчи ҫыхӑнусене лайӑх аталантарса пырсан, Италия промышленноҫё, хӑй пысӑк йывӑрӑлӑхсем тӗсӗкенскер, пирӗн государствӑсем хушшинчи экономикӑна ҫыхӑнусене лайӑхлатнине чылай пысӑк чӗрек ивӗл пулёчё. Пӗр-пӗринӗн усӑлӑ килешӗ ниҫёсӗ ҫинче Италия ҫӗр-кӗлӗ тата тӗрӗ пилӗк ҫӗм, ҫавӑн пекех тата хӑйӗн промышленноҫё валли заказсем илме пуҫтарӑнё пулёчё. Паллах, ҫакӑ вӑл мухтавлӑ Италия халӑхӗн пурнӑҫ условийёсене лайӑхлатма пулӑшмё пулёчё. (Ялӑ ҫутҫаҫҫё).

Корейӑра пирӗнпек пирки ҫӑ туеҫи мирне хӑрушӑрӑхха, чи малтанах, Инҫет Хӗвеллутӑҫёнче тӗрлеттере ёсре пысӑк пулӑшу парасса тӗнчери мӗнпур халӑхсем шанса тӑраҫҫё.

Ҫавна мӑн Инҫет Хӗвеллутӑҫёнчи мӗнпур государствӑсем хушшинче, улӑрмӑн пысӑк, Японие ҫыхӑнусене йӗркелесе лайӑхлатас задача пиҫё пысӑк пӗтерӗлмӗ пуласа тӑрать. Ҫак ҫуа ҫинче чылай чӑрмавсем тӗл пулаҫҫё, мӗншён тесен ослянинсем хушшинче вӑрҫё вӑхӑтӗнче тата вӑрҫё хыҫҫӑнхи тапхӑрта тата килӗшӗсене Америкӑн Пӗрлешӳлӗ Штатсем пӗрӗс тата вӗсем Японии наци никама пахӑнмалӑкне пётерсе лартас, унта ҫар-пластдармё туса хурас политика тытса пыраҫҫё. Японие нацийён малта пыракан вӑйёсем ҫакна ӑнланса илеҫҫё: тӗл пулакан йывӑрлӑхсене ҫёнтермелле, ҫёршывӑн наци никама пахӑнманлӑхне хӗрлӗсе хӑвармалла. Ҫав майпа ҫӑка хайёсен тӑван ҫёршывне мирлё аталанма мӑн пама, кӳршёлӗ государствӑсемне туслӑн политика тӗлӗнне тивёҫлё ҫыхӑнусем тата экономикӑна ҫирӗлӑ ҫыхӑнусем туса ҫӑма мӑн,—пирӗне вӗсем ӑнланаҫҫё. Ҫак ҫуа ҫинче Японие тӑвакан уҫӑмсене Совет Союзӗ тата мирне юратакан мӗнпур халӑхсем ӑнлӑлаеҫ ӑнланӗҫ тата пулӑшса пырӗҫ. (Ялӑ ҫутҫаҫҫё).

Хӗвеллутӑҫёнче мирне тӗрӗклетес ёсре пысӑк государство—Индия позицийё пысӑк вырӑн ӑнланса тата. Мире юратакан сӗршывсем Корейӑра вӑрҫа ҫарса лартас тӗлӗнне тӑрашшӑ ҫёре Индия хӑйӗн вӑйне чылай ҫухё. Пирӗн ҫыхӑнусем Индие ҫирӗнленсе пыраҫҫё, культурӑлла тата экономикӑна ҫыхӑнусем ҫуссёҫ. Знӑн ҫавна шанса тӑратӑр: Индие Совет Союзӗ хушшинчи ҫыхӑнусем малалле туслӑ килӗштерсе ёслес палӑлна аталанса пырё. (Ялӑ ҫутҫаҫҫё).

Совет Союзӗ ҫавна та пысӑк вырӑна хурса хаклать: пирӗнне Пакистан хушшинчи ҫыхӑнусем ӑнҫӑлӑн аталанса пыччӑр тата ниҫё государствӑн пуҫ ёнӗлӗ ҫыхӑнӑвёсене ҫирӗлтетме мӑй паччӑр. Ку вӑл, паллах ӗнтё, Азире мирне ҫирӗлтес ёс валли усӑлӑ пулать.

Совет Правительстви ют сӗршывсемне экономикӑна ҫыхӑнусем тытассине вӑйлатма пӗлӗшӗнна пӗр пӑрахӑнмасӑр пурӑнӑраса пырать.

Совет ҫутҫаҫҫённе ҫутҫа-ҫутҫа ҫыхӑнӑвёсем тытма государствӑсен хисепӗ ҫӗт, ҫакӑнна пёрлех Хӗвеллаҫённе Хӗвеллутӑҫёнчи сӗршывсем хушшинче тавар ҫавӑрӑнӑне пысӑкланнӑ. Франципе, Финлянди́не, Иранна, Данипе, Греципе, Норвегине, Швециппе, Аргентинӑна, Исландине ҫутҫа-ҫутҫа килӗшӗлӗ, Египетпа тӗлӗвсем ҫинчен килешӗ тунӑ. Ҫичи чылай государствӑсемне те калаҫусем ӑнҫӑлӑ пыраҫҫё. Совет Союзӗне ют сӗршывсем хушшинче тавар ҫавӑрӑнӑне ҫӗнтерес ҫӑн-йёрне тата мӗн ҫӗнтеннине ҫирӗлтетме пулӑшать.

Чылай сӗршывсенчи ёслё ушкӑнсем, пётём тӗнчери ҫутҫа-ҫутҫа ҫӑмӑтарӑкан тӗрлё ӗшӗнни ҫиҫӑрминнӑлӑлӑ мӑрӑсене сӗршывсем хушшинчи тавар ҫавӑрӑнӑне ҫулё ҫинчен ҫирӗсшӗн тӑрӑшмине ӑнланмалла, ку вӑл халӑ кирлё. Тавар ҫавӑрӑнӑне ҫирӗп йӑлана кӗнё сӗршывсемне йӗркелё ҫутҫа-ҫутҫа ҫыхӑнӑвёсем ҫӗнӗрен туса хумӑ мӑн таҫанах палӑрчё ӗнтё. Йӗркелё экономикӑна ҫыхӑнусене аталантарӑн мир ёсне ҫирӗлтетме пулӑшатӑр тесе тивёҫлисем шутланаҫҫи пётём тӗнчери ҫутҫа-ҫутҫа вӑйлатассине пулӑшмаҫӑр тӑма пытарӑмаҫҫё.

Совет Союзӗн Правительстви демократлӑ лагерьти мӗнпур сӗршывсемне ҫыхӑну тытассине пӗрмаях йывӑрлӑх хурса хаклать. Ҫак ҫыхӑнусем тачё килешӗсене ёлкӗнне тата чӑннипех тӑвана тусӑлӑна палӑрса тӑраҫҫё. (Ялӑ ҫутҫаҫҫё). Совет Союзӗне Китай Халӑх Республикине ҫак ниҫё арахӑлӑн туслӑх пётёрсе тӑрать. (Тӑвӑллӑн ялӑ ҫутҫаҫҫё). Ҫак ниҫё сӗршыв хушшинче экономикӑна тата культурӑлла ҫыхӑнусем пысӑк хӑвӑртлӑхсенне таса пысӑкӑн ҫыхӑнусем ҫӗнӗрӗҫ.

Совет Союзӗн Польшӑна, Чехословакине, Румынине, Венгрине, Болгарине, Албанине, Монголи Ҫӑвӑх Республикине, Демократлӑ Корея Халӑх Республикине пур енӗне те килӗштерсе ёслесси вӑйлама тата тёрклене пырать. (Ялӑ ҫутҫаҫҫё).

Демократлӑ Германи Республикине пирӗн туслӑ ҫыхӑнусем тӑваллах тёрклене пыраҫҫё; пёрлӗхӑн, мирне юратакан демократлӑ Германиллӗн кӗрешӗлли тёрёк пулса тӑракан Демократлӑ Германи Республикине Совет Союзӗ пулӑшу парать тата малалле те пулӑшаса пырё. (Ялӑ ҫутҫаҫҫё).

Демократлӑ лагерьн лайӑх ёнӗсенчен пёри тата вӑл империализма лагерьн тенчен пёрнеех ҫӗрлеса тӑнӑ ҫака пулать: демократлӑ лагерь шалти хирёсёсенне тата кӗрешӳне кӗскенсе тӑмасть, унӑн вӑйён малашшӑн вӑйён чи ҫирӗп ҫӑкӑҫё вӑл демократлӑ лагерьти мӗнпур сӗршывсем интерессёсенӗн пӗрле тӑрӑшни тата экономика ёнӗне тачё килешӗсене ёлкӗнӗ пулать. Ҫавӑнпа та демократлӑ лагерьти сӗршывсем туслӑ ҫыхӑнӑвёсем тата вӗсем пӗр-пӗринне тӑвалла килешӗсене ҫӗнӗсем вӗҫёсӗр ҫӗре тата тёрклене пырать. (Ялӑ ҫутҫаҫҫё).

Совет Союзӗ тата демократлӑ лагерь мирӗн активлӑн та усӑлӑ тӗлӗнпех вӗренни палӑ результатсем пачё. Тӗнчери ҫар-тӑрура пулмӑ палӑ ҫулмӑн ҫук ҫулҫах. Ывӑрлӑкӗсем нумай вӑхӑт хушши ҫӗсе пиҫё тапхӑр хыҫҫӑн, вӑрҫё хыҫҫӑнхи сулсенче малтанхи ҫут пётём тӗнчери ҫар-тӑрура хӗшпёр таран ҫыхӑлаеҫ пыни ҫисённе пуҫлӑр. Таваплӑ тата тата тата паман мӑтусене тата пама ҫук ҫулма мӑй пурри ҫинчен ҫёршер миллион сывсем тата ҫирёпех шанса тӑраҫҫё. Ку вӑл халӑхсем нумай вӑхӑтлӑха пӗрлӑн ҫирӗп мирӗнне тӗнне кӑтартса парать.

Ҫапах та тӗнчери йывӑрлӑхха ҫӑмӑлатас политикӑна мӗнле те пулин пуҫлатӑрма хӑтланаран вӑйёсем пурринне кирмасӑр пиҫе пӑмаҫ ҫук. Шӑпах та ҫав ҫӑлтавна ёнтё Корейӑра перемӗн пирки калаҫусем вӑрах лайӑх пычё. Хӗвеллаҫёнче Ямминне ҫуа Японие вӑрҫё пландармёсем тӑваҫҫё, демократлӑ лагерьти сӗршывсене хирёҫ провокацисем организацлаҫҫё, атомпа хӑратас пулӑмӑна тытса пыраҫҫё.

Агрессивлӑ ушкӑнсем тӗнчери ҫар-тӑрӑна ҫӑмӑлатасене хирёҫ хыҫҫӑ тӑраҫҫё, мӗншён тесен событисем атаканнӑ ҫав ҫулта ҫӑмӑ пулсан, ваҫҫасах хӗсӗпланаҫҫё. Ҫакна ҫӗнӗ фабрикисене пысӑк ҫулах пуҫлаканскерне тата промышленноҫа ҫулли ҫӗлетӗрне ҫӗнӗ вӑтартаканскерне, ҫарса лартма тивет. Вӗсем хӑйсен калама ҫук пысӑк усламӗсӗмӗн хӑраҫҫё. Тӗнчери ҫар-тӑрӑна ҫӑмӑлатас пулсан, оборона тӗлӗвӗсӗмӗн тесе тунӑ Ҫурҫёр Атлантика блокӗ, тёрёссине ирсен, мир ҫёкӗмӗн тӗн хӑрушӑх пулнине миллионшӑр та миллионшӑр ҫынсем ӑнланса илеҫҫё ҫав агрессивлӑ ушкӑнсем. Агрессивлӑ ушкӑнсем ҫакна та шута илеҫҫё: халӑ, тӗнчери ҫар-тӑру йывӑр пулнӑ вӑхӑтра та, Ҫурҫёр Атлантика блокӗ шалти кӗрешӳне тата хирёҫсемне кисренсе тӑрать пулсан, ҫав йывӑрлӑха ҫӑмӑлатаҫҫё, ёҫ ку блок арканса пётесси патнех ҫитме пуҫтарать.

«Ҫуҫӑнах кӳрӑнать ёнтё, тӗнчере мир юратакан вӑйсемне пёрлех хайсене тӗнчери йывӑрлӑха ҫивёчлетес политикӑна ытла та хытӑ ҫыхӑнтарӑр вӑйсем те пур. Ҫав вӑйсем вӑрҫӑнӑн тӑраҫҫё, вӗсене мир килӗшӗсет. Ҫав вӑйсем пётём тӗнчери йывӑрлӑха ҫӑмӑлатнине хайсемшӗн инкек пулать тесе шутлаҫҫё. Вӗсем авантюра ҫуҫёне пӑраҫҫё, агрессивлӑ ушкӑнсене тытма тытраҫҫё.

Ҫав политикӑлӑн «сивё вӑрҫё» тенӗн стратегие тата тӗнчере тӗрлё йышши провокацисем тӑвассине пурӑнаҫҫё. Хальхи вӑхӑтра агрессивлӑ вӑйсем тӑвалан арматулӑ ёҫсем пиҫё анлӑн сӑрӑлса кайни, государствӑсен шалти ёҫёсене сӗмсӗрӗн хутшӑнни, тӗнчере халӑх вӑхӑтра тӑтӑлаҫ провокацисем туни тӗнчери сӗршывсем ҫыхӑнӑвёсем историйёнче хаяннчен пулмаҫ-ҫа.

Ёҫ ҫакӑн патнех ҫитаё: Америкӑн хӗшпёр ушкӑнсем суверенлӑ сӗршывсем ҫавӑнлӑ правительствисенне хирёҫ кӑрмалли арматулӑ ёҫе правительство полиции шалё тӑрӑн ҫёкленё. Ҫав тӗлӗнне США-н государство бюджечё тӑрӑх обществӑн юрӑхӑра тунӑ ҫынниксене университлӗ ҫынсенне тата ирӗке пиҫё нумай ухҫа-тенкӗ уйӑрса парассӑн, ҫав ҫынсенне сӗтӑрӑр ёҫсем тума демократлӑ сӗршывсене ярассӑ. Ҫав тӗлӗнне правительство организацийёсене пиҫё нумай тунӑ, вӗсем тӗнчере провокаци хысӑн провокаци тӑваҫҫё, вӑя пысӑка хурас пропагандӑна тата мире юратакан халӑхсене курайӑмалӑх пропагандине сарассё.

Ҫакна палӑртмалла: тӗнчери ҫар-тӑрӑна ҫӑмӑлатма мӑй килнё вӑхӑтра «США президенчё сумёчни психологилле вӑрҫё мӗнпӗсем ёнтё ҫёклесен Комитет» хӑйӗн официлӑлла докладне пичетлесе ҫӑларнӑ, Пётём документра пӗр шухӑш, пӗр вывод палӑра тӑрать, вӑл—США-н ҫулӑмри политика тӗлӗнчӗн кирек мӗнле ёҫсем те «сивё вӑрҫё» е «психологилле вӑрҫё» интерессёсенне пулса пымалла.

Ҫак доклад тӑрӑх, Америка дипломатийӗн мӗн тумалла-ҫа? «Сивё вӑрҫё» тумалла имӗш.

США-н ҫуҫ-ҫиҫёмёне экономикӑна ёҫёсем мӗне пӑхӑнса тӑмалла-ха? «Сивё вӑрҫёна».

США-н культурӑлла ҫыхӑнусенне мӗнле задачӑсене пурнӑҫлас шутпа туса пыраҫҫё-ха? «Сивё вӑрҫё» задачисем валли.

Фактсем, маллала, ҫакӑн ҫинчен калаҫӑр: «сивё вӑрҫё» политики вӑхӑт иртнё ҫемён пёрмаях йёркеленё дипломатилле ҫыхӑнусене вӑйна ирӗксёрлесе хӗсёрленеллн политикӑна уйӑтнӑраси патне ивес пырать, пётём тӗнчери экономикӑна ҫыхӑнусене арнӑшӑтраса ярать, сӗршывсем хушшинчи ҫыхӑнусене юрӑх ҫинчӗлетес пырать.

«Сивё вӑрҫё» политикине пурнӑҫлассишӗн ытла ҫивёлеҫ ҫине ёнтё час-часах ҫавӑн пекне ивес пӗлӗтё: ҫак политикӑна пурнӑҫласа пыракасӗнче государствӑсем хушшинчи культурӑлла ҫыхӑнусен пиҫё пилӗк ҫулӑнсенне те пӑхӑнмаҫҫё, вӗсен ҫӑмӑн те вара час-часах кулӑмла положение лекме тивет. Нумай пулмасть-ха пётём тӗнче «сивё вӑрҫё» ячен стратегине Америкӑна Совет Союзӗ хушшинче шахмат матчё тӑвас шӑтӑ пирки те ҫуҫ кӑтӑ палӑрчё. (Ялӑ ҫутҫаҫҫё ильҫҫё). Юстици министрӗн тата государство департаментӗн Америка шахматисчӗсем хӑнана чӗнне ҫинче шахматисчӗсен Нью-Йоркран 12 миллья вырнаҫнӑ ООН-ри Совет представительствин Ганёнов хулинчи ҫӑтмах ҫинче ҫанна хайна ирӗк памарӗҫ. Палӑ ёнтё, Совет Союзне ҫуҫ ҫёршывсенчен ниҫёсӗн пиннӗр ҫӑнасем, вӑл шутра американсемне те, пирӗн ҫёршыв тӑрӑх ҫӳрессё, калӑнӑр, Ташкента, Тбилисине, Киева е ытти районсене ҫака ҫӳреме пултаразҫё. Ҫапла пулса тухать: Пёрлешӳлӗ Штатсенче чӗнне ҫӑнасене 12 миля тавраппӗнче те кусса ҫӳреме чарассё, ҫав вӑхӑтра ҫуҫ ҫёршывсенчен килнё ҫӑнасем Совет Союзӗнче ирӗклёнех пиннӗр миллӑна кусса ҫӳреме пултараҫҫё. Ҫавӑн хыҫҫӑн Совет Союзӗнче «тимёр чаршав» пур тесе сӗнӗлтетме мӗнле ҫӑкаҫҫё-ха? (Тӑвӑллӑн, нумайччен ялӑ ҫутҫаҫҫё).

Пётём тӗнчери событисем аталанӑнӗ ҫакна ҫӑтартса парать: «сивё вӑрҫё» политики, пётём тӗнчери провокацисен политики пётём тӗнчери ҫар-тӑрӑна йывӑрлатать.

Пётём тӗнчери ҫар-тӑрӑна ҫивёчлетес пымалли ҫут-йёр тата пырса, хӗшпёр палла деятельсем, анчах та тӗрес халӑхӑр, инҫетӗнне курман океан ҫеен ечи политикӑсем (ялӑра хуҫаҫҫё. Алӑ ҫутҫаҫҫё) Совет Союзӗ халӑхсем хушшинче мир туса хурассишӗн тӑрӑшнине, вӑл пётём тӗнчери йывӑрлӑха ҫӑмӑлатма тӑрӑшнине пирӗн ҫёршывӑн ҫынсем тата кӑтартса пама хӑтланаҫҫё. Америкӑн Пёрлешӳлӗ Штатсенчи хӗшпёр ушкӑнсем пётём тӗнчери тавлашулӑ мӑйтусене ҫӗсӗрӗн тата пама хӑтланнине, вӗсен хӗсмӗлли тата тёрӑ ҫынни авантюрӗсем тумалли политикине ҫавӑн пек тёлли-палливёр ҫинчӗнне шӑпах ҫакӑнна ӑнлантарса памалла та ӑнтё.

Ҫак «философире», паллах, ҫённи пиннӗн те ҫук. Тёнче маннӑ ҫиллёрёнен-ха: никам та мар, Гитлер, Совет Союзӗ «тӑм урасем ҫинче тӑракан ялала» тесе ҫёсӑр шутласа, пирӗн ҫёршыва хирёлле вӑрҫё-хурахла авантюра пусласа ячё. Палла ёнтё, ҫакӑ вӑл Германи фашизмне тёнё-йёрёнех аркатса тӑкаҫҫи патне ивес пычё.

Ҫакна мӗтма кирӗ: мёне кура Америкӑн ҫӑрӑм политикӗсем Совет Союзӗ вӑйсӑрӑн ҫинчен тенӗр ҫут ҫалаҫҫё-ха ҫалё?

Йёркеленё шухӑшлӑхан пёр ҫын та ҫакна тума пултарӑмасть: Совет Союзӗн пётём тӗнчери ҫар-тӑрӑнне хальхи вӑхӑтра ниҫҫанкинчен те ҫирёпех, тӑвалла пётёрсе пирённе пёрле демократлӑлӑх ҫавӑтлӑ лагерь пирӗн, мире сыхласа хӑвӑрассишӗн пёр пӑрахӑнмаҫҫё кёрешӗмённе Совет государстви тӗнчери пётём ҫӗр-шывӑнсенче милиционшӑр ҫынсем ушкӑнне питех те пысӑк авторитетпа тата шанчӑмна ҫуҫ кӳрать. (Нумайччен ялӑ ҫутҫаҫҫё).

Пирӗн ҫёршыва питех те ҫурӑмран ҫуҫ ҫӑмӑнсем те ҫакна ӑнлӑнаҫҫё: тӗнчерн ниҫёсӗнӗн ҫӑрӑн вӑйсенне хирёлан Совет Союзӗнче ҫуҫёна, культура тата халӑх ҫӑрӑлӑх ҫутҫанталӑкне ҫӗнӗрлесе пырассё. Совет обществин пӗрлӗхӗ ниҫҫан та халӑх пек пӗр пухӑмӑл пулмаҫ, совет халӑхсен тӑвалла тусӑлӑх ниҫҫан та халӑх вӑхӑтра пек никам ҫёмёрёмӗн ҫирёп пулман. (Алӑ ҫутҫаҫҫё). Чӑн та, халӑх тӑшманне Берия тӑрӑ шыв ҫине кӑларӑ тата унӑн тиҫкер ёҫёсене пётерсе ҫуна факта пирӗн ҫёршыв вӑйсӑрланӑ пек кӑтартма хӑтланакансем чиҫё ленӑ ечне тупӑнчё. Анчах та вёсем инҫетӗнне курман политикӗсем. Пурне те палла, империализмӑн сӗмсӗр агентне Берияна ҫиленчӗн тӑрӑ шыв ҫине кӑларса ушкӑн сӑтӑрла ёҫёсене пётерме палӑ кинчё. Ҫакӑ вӑл Совет государстви вӑйсӑрланни ҫинчен каламать. (Тӑвӑллӑн ялӑ ҫутҫаҫҫё).

Палла ёнтё, ют ҫёршывсенче вӑрҫӑнӑн тӑракансем хайсене нумай вӑхӑт хушши атомлӑ бомба тӑвас ёҫне Америкӑн Пёрлешӳлӗ Штатсем монополист пулса тӑраҫҫё тесе ӑнланса пурӑнчё. Анчах та пурнӑҫ ку тӗлӗнне вёсен питё ҫитё ухталаннине кӑтартса пачё. Атомлӑ бомба тӑвас енӗне Пёрлешӳлӗ Штатсем тахҫантанах бритё монополистсем мар. Ӑвеан ленё ечи Мир тӑшманӗсем юлашки вӑхӑтра хайсене хайсем тепёр майлӑ ӑйтатма пуҫлӑрҫё. Америкӑн Пёрлешӳлӗ Штатсем атомлӑ бомбӑран хӑвӑтлӑрах хӗсӗшлӑ пур имӗш, Америкӑн Пёрлешӳлӗ Штатсем водород бомбин монополистсемсем пулса тӑраҫҫё, тесӗҫ. Ку чӑн пулсан, ҫакӑ вӑл вёсене чӑн чухлё те пулин йӑлтахан ялала пулмӑ пулёчё. Анчах та ку ялта мар. Правительство Верховнӑй Совета ҫакӑн ҫинчен пётёрнё кирӗк тесе шутлатӑр: Пёрлешӳлӗ Штатсем водород бомби тӑвас тӗлӗнне те монополистсем пулса тӑраҫҫё. (Тӑвӑллӑн, нумайччен ялӑ ҫутҫаҫҫё).

Куратӑр ёнтё, СССР «вӑйсӑрӑн ҫинчен» сӗнӗлтетнине витмӗлӑ фактсем ҫиресине пӑрахӑҫё. Анчах та ҫавӑнпах сӗнӗлтетес пурӑнаканскерн фактсене мар, шухӑшласа кӑларинсене шчӑрах ӑнӑлӑнаҫё.

США-ри чи агрессивлӑ идеологине тата политикӑна палӑрса тӑракан хӗшпёр официлӑлла деятельсем те ҫавӑн пек тӑваҫҫё. Темён те пёр шухӑласа кӑларинсемне ҫуҫ курса, вёсем Совет Союз тата халӑх демократи ҫёршывёсем тӗлӗнне «ҫыхӑ курс» тенӗскерне тытса пыраҫҫё, Ҫурҫёр Атлантика блокёнчи хӑйсене ятлеме ҫилёшмен партнёрсене хӗсӗрӗҫ, пётём тӗнчери ҫыхӑнусене ҫӗтӗмӑн ҫиҫӗрсе пыраҫҫё.

«Ҫыхӑ курс» майлӑ тӑракансем Совет Союзне кирёҫ ҫинчи пӑрахаҫё. Вёсен ҫуҫёнех ҫапла туна чӗнеҫё: США-н Совет Союз умне ультиматлӑ требованисем чылай кӑларса тӑратмалла, «вёсене вӑйна ҫирёлтетмелле», тесӗҫ. Сӑмахран, ун пек ҫёршывсен ёҫёсем ёнӗнен. Сенат комиссийӗн председателӗ Уайли сенатор ҫавӑн пек тӑвать. Государство департаментӗн палӑ представителёсем США-на Совет Союзӗне пирӗ чӗлхене кӑна, ҫавӑ чӗлхипех ҫеҫ калаҫма хушаҫё.

Уайли господина тата Совет Союзӗ тӗлӗнне вӑй политикине тытса пыма хӑтлаканлана кирек хама та ытлашши шала ӑмӗсӗр ҫапла ответлӗпӗр: «Ытлашши, ҫума, ҫук ураран пуҫлӑрӑн ҫаплама». (Залра пурте пуласрӑн. Тӑвӑллӑн, нумайччен ялӑ ҫутҫаҫҫё).

Юлташсем! Пётём тӗнчери ҫыхӑнусен ҫавӑн пек ҫавӑрӑ тӑрӑмах кирӗ те ответлӗ пуҫса тӑрать. Пётём тӗнчери ҫар-тӑрура палӑрнӑ вӑйлӑр ҫӑмӑлаҫҫёсем вырӑнне йывӑрлӑхсем ҫӗнӗрен ҫиле тухаҫ пулсан, ответлӗ ушкӑнсем ҫӗнӗрен ҫиле пуҫлӗҫё. Совет Союзӗн тулашӑн политикӑн ытлаш.

Совет Союзӗ мирне ҫыхласа тата тёрклетелли политикӑна пӗр пӑрахалмасӑр пурнӑҫласа пырё, пӗр-пӗрне килӗштерсе пурӑнма, ҫӗлӗ ҫыхӑнусем тытма тӑрӑшнине государствӑсене ҫавӑн пек ҫыхӑнусем аталантарма пулё, ҫӗлӗ Китай халӑхӗне, мӗнпур халӑх ҫемӗркаран ҫёршывсенне тӑвалла тусӑлӑх тата пӗр-ҫӗхе ҫирёлтетес пырё.

Эпир ҫакӑн пек позици ҫинче ҫирёп тӑратӑр: интереслемелле ёнсем пӗр-пӗринне пе каласа татӑлнӑ ниҫё ҫинче мирлё майпа тата ҫамалла мар тавлашулӑ мӑйтусем хальхи вӑхӑтра ҫук. Ку вӑл Америкӑн Пёрлешӳлӗ Штатсенне Совет Союзӗ хушшинчи тавлашулӑ мӑйтусем пирки те ҫавӑн пекех, эпир ниҫё система мирлё майпа пурӑнассӗнӗн тӑратӑр. Эпир ҫапла шутлатӑр: Америкӑн Пёрлешӳлӗ Штатсенне Совет Союзӗ хушшинче хирёҫсе кайма объективлӑ ёнӗсем ҫук. Ҫӑн государствӑн ҫӑрӑнӑрах ҫӑмӑлатасси, пётём тӗнчери ҫӑрӑнӑрах ҫӑмӑлатасси ҫинчен, Пёрлешӳлӗ Штатсен тата Совет Союзӗн ҫутҫа-ҫутҫа ҫӑмӑлатасси ҫинчен ҫиле ҫӗнӗрлесе ҫӗнӗ ҫулсенче тавлашулӑ мӑйтусене тата ҫамалла мар пурнине ӑнӑшкӑн ӑнӑлӑнать. Анчах та ҫав майпа пурнине ҫӑмалла ҫӑмалла ӑнӑшкӑн ӑнӑ ҫителлӗҫё.

Америкӑн редакторсен общественнине США президенчё апрелӗн 16-мӗшӗнче тухса каланнӑ ҫӑмахра ҫапла пӗлтерӗнё: тавлашулӑ мӑйтусенчен пӗри те, «ыйӑн-и вӑл е пӗчӗк, ытти мӗнпур ҫёршывсен прависенсе хисеплес кӗмӗл пур пулсан, тата ламалла мар мӑйту пулса тӑмаҫть». Ку вӑл кирӗк заявленни, ӑна ырӑма та юратчё пулё, Анчах, питех те ҫеп, Америкӑн Пёрлешӳлӗ Штатсенчи власра тӑракан ушкӑнсен чӑн-чӑн политики Эйзенхауэр ҫавӑн пек пӗлтерӗнне пачах хирёҫ пырать.

Мӗнпур сӗршывсен прависене хисеплесси ҫинчи ҫӑмах чӑлаҫах пырать пулсан, агрессивлӑ политикӑна пӑрахҫа ялӑраллӑ, пётём тӗнчери мӑйтусене интереслекенсем ёнсем пӗр-пӗринне калаҫса тавлашӑ ниҫё ҫинче йёркелес ҫуа ҫине тӑмалла. Мӗнпур сӗршывсен прависене хисеплесси ҫинчен ҫӑмах чӑлаҫах пырать пулсан, Китай хисеплемелли политикӑна пётермелле. Китай Халӑх Республикине Пёрлешӗн Организацийёнче тепёр хут ҫук ҫинчӗлё правасем памалла. (Тӑвӑллӑн ялӑ ҫутҫаҫҫё). Аслӑ Китай державӑн Пёрлешӗн Организацийёнче те, ҫавӑн пекех пётём тӗнчери ҫыхӑнусен системинче те хӑйӗн ҫавӑнлӑ вырӑнне йышшӑна тивёҫлё. (Нумайччен ялӑ ҫутҫаҫҫё).

Кӳчтаркӑн лару-тӑру пётём тӗнчери йывӑрлӑха малашшӑн вӑйсӑрлатассишӗн тата тавлашулӑ мӑйтусене калаҫусем йёркеленине пёрлеелесшӗн ҫӑмах алӑ ҫаврӑнӑвсем ответлӗ пулни ҫинчен калать. ООН Уставё пётём тӗнчери мирне хӑрушӑрӑхха тата тӑма пётём ответлӗ вӗсем ҫине хурать те ӗнтё.

Мире ҫирӗлтес ёҫён тата пётём тӗнчери хӑрушӑрӑхӑн интереслеҫҫи ҫавна тума хушаҫё: хӗсӑмлаканне чаларас, атомлӑ бомбӑна, ҫавӑн пекех ҫывӑхне ҫитмелли вӑйна ҫӗнӗлтесшӗне ҫуҫ кӳрӗ тата ҫирӗп ҫӗре ҫӗнӗ ҫулсенче пётём ҫӑмах ҫинче.

Пилӗк аслӑ держава хушшинче Мир паччё тавассине малтанах илемлӗшӗсӗр тӗнне хӑшӗр аслӑ державӑсен пӑрахӑҫа ялӑраллӑн этемлӗх интереслесшӗнни ӑвӑн пулмӑ пулёчё.

Ҫав мӑйтусене ӑнҫӑлӑн тата пама Совет Союзӗ хӑй ячен мӗн кирӗкне пурнӑ те тума хатӗр. Вӑраха ямасӑр тата памалли Германи мӑйтӑнне те тата парас пулать, вӑл питех те пыс

СССР Верховнай Совечĕн ларавĕсем

СССР Министрĕсен Совечĕн Председателĕн Г. М. МАЛЕНКОВ юлташăн сăмахĕ

(Юмăн. Пуçламăшăй 1—2—3-мĕш страницăсенче).

III.

Пирĕн ĕçе никам та çĕнтереймест

Депутат юлташсем! Совет Правительствин шалтупе туллăн политикăн СССР Советăн мĕнпур халăхĕн пурнăçăн интересĕсенне тивĕтерет. Сăвăнта та ăна вăсем ăçăмсăр ăçăçăсем тата пурнăçласа тыçăçĕ.

Совет халăхĕн морально-политикăлăх пĕрлĕхĕ, вăл Коммунистсен партийĕне Совет Правительствин тавра тачă пĕтĕçсе тăни пирĕн социализма государствăн вăйĕне çĕклăлăхăн, коммунизм тăвас ĕçри çăмăн çитĕнĕçĕсен аслă çăкăçĕ пулса тăрать. Совет Союзĕ—социализма çăваттăй держава, творчестăлла туйăн вăйăна вăл коммунизма общество тумалăн çулпа кайăлăн малалла пырать.

Пирĕн çĕршывăн социализма стройăн хăмăрăн экономиккăна культурăна çĕнĕрен тата та çăваттăрах ăталантарма тата культурăна чечелентерме, халăхăн материллăй пурнăçне малалла лайăхлатма пысăк майсем пур. Совет общественне пур ăнăçсем малалла ăталантарас тесе тата ăна майĕпен коммунизм патне ăçăс пырас тесе, ăнăр çав пур майсемне те çеç çурăлăр. Никĕленне кирлĕ мар: вăл çавăн пек пулать те. (**Тăвăллăн ăнăç çуçăçĕ**).

Çитменлăхсене пăлăртăс ăçăн критиклесе,—çав çитменлăхсен çинчен Верховнай Совечĕн çак сессийĕнче те калаçăçăмăр ĕçсенче те куллен çавăн пек пулать, хăвăр тăвакан ĕçсене ăнăр экономикăлăх кризисăн, экономикăлăх депрессийĕн тухăс тесе тумăстăр, уй пирки капитализма государствăсен ăна çеçтеленне тăвăт. Ăнăр çав ĕçсене хăвăрăн ăнăçлăхăнăн промышленнăçа, хăвăрăн пĕтĕм экономикăна тата ăваттăрах вăйлаттăс тесе, социализма çăтăлăхăн мĕнпур майсемне лайăхрах çыв çăрас тата çăвăт пурнăçне лайăхлатăр, пирĕн çăваттăй социализма Тăван çĕршыва тата тĕрĕклĕрех тăвас тесе тăваттăр. (**Тăвăллăн ăнăç çуçăçĕ**).

Мĕнпур буржуаллă партисенне государствăсен, хăйсен чăн-чăн тĕллевĕсенне политикине пытарăçăç. Коммунистсен партийĕне Совет государстви ĕçсенчен пачах тăрăлăр, ĕçсен тĕллевĕсенне политикăн пĕтĕм халăхăн çулăмăн та палăр.

Пирĕн партине Совет государствăн никĕсне хываканĕ В. И. Ленин çапла вĕрентет: «Государство массăсен ăнланăлăхĕне пăлăм. Массăсем пурăн çинчен те пĕлеççĕ, пурăн çинчен те шутлама пуçтарăççĕ тата пурне те ăнланăлăх тăвăççĕ пулсан, вăл пăлăм». Сăвăнта та парти массăсен политикăлăх тата культурăллă шайне ĕçтерес тĕллине ăнăма пĕлеççĕ ĕçлет. Совет государствине Коммунистсен партийĕ массăсенĕ совет патриотиллă пăлăм, ĕç çине коммунизма пăхма, социализма пурăçа тирпейлĕ упрама, государство интересне тарăнăн ăнланса илме, революциллĕ сăхăлăхлă шухăм, халăхсен туслăхне тĕреклетне тăтăмăш воспитани парать.

Коммунистсен партийĕне Совет правительстви халăха ăçталла тата мĕне çиçтес пăхăлăхне пĕлес тăрăççĕ, мĕншĕн тесен вăсем общество аталанăвĕн научнăй теоринĕ—марксизм-ленинизм тăрăх ĕçлесе пурăçăç, çав теори ăлавне пирĕн аттене учитель пек çитнĕçĕ Ленин тата çăвăн ĕçне малалла туса пыхă аслă Сталин çуле çĕклерĕç. (**Тăвăллăн ăнăç çуçăçĕ**). Совет государствине Коммунистсен партийĕ халăха Маркс—Энгельс—Ленин—Сталин вĕрентĕкĕн ниçĕçĕ çинче общество аталанăвĕн объективăй законĕсенне, коммунизм строительстви законĕсенне ĕççăшăлăнтарăççĕ, çапла майпа вара совет халăхĕн творческăлăха çĕçăвалли малăлăха çуçăн кăтартса парăççĕ.

Пирĕн мĕнпур совет сынписемшĕн тăван, хăваттăй Коммунистсен партийĕ Совет государствине тĕрĕклетессишĕн, туллăн тăшмансен кăлсе тапăнăçран хăмăрăн Тăван çĕршывăн хăрушăçăрăкне çирĕплетессишĕн, Советăн Социализмăçăн Республикăсен Союзĕнăн халăхсене чечелентерессишĕн ывăлма пĕлмесĕр тăрăшать. (**Тăвăллăн ăнăç çуçăçĕ**).

Партин çурçăр ăнăç пĕрлĕхĕ, партин государствăна ертсе пырас ĕçри роле, Совет государстви тĕрĕклĕрне вăйăн тата халăх интересĕсем ăнăçăн çăмăн çитĕçсе тăрăççĕ.

Совет халăхĕ çакна çирĕп ăненсе тăма пултарать: Коммунистсен партийĕне Правительство мĕнпур совет сынписене çăлăн та саваăçăлă пурнăç туса парассăн, пирĕн çĕршыва коммунизм обществи тумалăн аслă тĕллеве пурнăçлассăн вăйăсем вăйăсенне ĕçсене шеллемеççĕ. (**Нумайччен, тăвăллăн ăнăç çуçăçĕ**).

Совет Союзĕне пĕрле демократăллă, мире юратакан пĕтĕм лагерь çуçе тĕрĕклемет. Халăх демократи-çĕршывĕсем шăнăçăлăн малалла пыраçăç. Пĕтĕм демократăллă лагерь хăтăрăлă ĕçне ĕçлесе пурăнать, халăх ăçăлăхне ăстереççăçăн çине тăрса кăрешет.

Халăх демократи çĕршывĕсенче тивĕçлиех çапла шуçлаçăç: рабочи класпа хресченсен çăмăн союзне тĕрĕклетес çирĕплетес пăхăн ăнăçлăн малалла каймалăн тĕн условине ниçĕç пулса тăрать. Паллах, ĕçре тĕрĕслеççĕ, ленинла çак политикăна пĕр пăрăллăнăçăр пурнăçласа пырсан ăна халăх демократи çĕршывĕсем умĕнче тăракан мĕнпур задачăсене татса пама пулать.

Пĕтĕм тăнчери çыхăнусем тĕлĕнче халăх демократи çĕршывĕсем Совет Союзĕне пăрăк мир ĕçне халăхсен хăрушăçăрăкне татăлăн хăтĕлеççĕ.

Китай Халăх Республики, халăх демократăн мĕнпур çĕршывĕсем хăйсен никама пăхăнса тăман политикине, хăйсен халăхсен пурнăçăн интересĕсене тивĕтереннĕ политикăна тыта пыраççĕ. Империализма вăйсем текех ăнтĕ империалистсене пăхăнса тăнине пĕтерес ăçăн халăхсен-пурнăçĕне выляма пултараймаççĕ. Çакă вăл вăт вăйсенне кăвар тăртма тата халăхсене эксплуатацилеме юратакансене çав тери тарăхтарăç тăратарăç. Ăнчах халăх демократи çĕршывĕсенĕн ку мĕнех-ха вара? Вĕсен çăмăн çăваçăç тата çăн çинчен ниççан та пăрăмĕç. (**Тăвăллăн ăнăç çуçăçĕ**).

800 миллион çынна, демократăллă лагерьăн халăхсен аслă семьинăн çыççенне хăйсен ăнĕçе тарăн çĕнсе кăнă исторăллă çĕнтерĕçсене калăла партарма, хăйсен халăх власĕ вырăнне эксплуататорсен власĕне тепĕр хут туса хуртарма май çуçкине çăн ăнланăçăсăр çăвăн хăйăнăлăхне кăна кăтартать. Агрессиллĕ вăйсем истори утăмне калăла çăмăрса яма пултарăйманни çинчен пĕтĕм тĕнче пĕлет. Кам та кам пĕтĕм тĕнчери çăтăнчăн тĕрĕс политика тытса пырас тет, унăн чăнăлăха шута илмелле, фактсене, вĕсем кăмăла кайсан кайманăн та, шута илмелле.

Çакна ăнланса илес пулать: пĕтĕм тĕнчери вăйсен халăхи шайлăлăнăçне, Совет Союзĕне демократăллă лагерь çĕршывĕсем тĕнчери хăйсен пурнăç интересĕсене çирĕплĕн хăтĕлене хăтăр тăвăç чухне, вăл система мирлĕ пурăнмалли политикăна тытса пырасси демократăллă лагерьăн çĕршывĕсен тивĕçĕ кăна мар, çавăн пекех тата мĕнпур çĕршывсен тивĕçĕ пулса тăрать. Мĕншĕн тесен урăх çук вăл—пăлăйăçăн авантюрăçесене пурнăçех поражени тусмелли çук.

Демократăллă, çирĕп пĕрлĕхлĕ, итемлĕхăн вăçă пăвĕнчен пĕр пăвăн пĕрлетнĕçе тăракан лагерь пĕтĕм тĕнчерен мире сăхлăх тата тĕреклетес ĕçре хăваттăн фактор пулаçăç тăрăх. Тăнчере çĕнĕ вăрçă пуçарса яма хăпăнăкаволшĕн пурнăçĕн те демократăллă лагерьăн халăхсем хăваттăн чăрмав пулса тăраççĕ, çакăнăшăн вăсене пĕтĕм ăнăçлăх тата пуçа тивĕç. Халăхсем сăхăлăхăн пуçлăн тата агрессорсен пăлăçесне пурнăçласа пырас мар тесе, хăйсен пĕтĕм вăйĕне кĕрешеççĕ,—мир пулаттăр. (**Нумайччен, тăвăллăн ăнăç çуçăçĕ**).

Юлташсем! Совет çĕршывĕ ăнăçне аслă задачăсем тăраççĕ. Çак задачăсене пурнăçласа пирĕн Тăван çĕршыва çĕнĕ çулăм пусăма çĕклет, халăх пурнăçне тата та çăмăрах лайăхлатать, социализма обществăна çăр çинчен те нечелентерет.

Совет халăхĕн çăмăн пăлăмăн, вăл тăван Коммунистсен партийĕ тата, Совет Правительстви тавра çав çăмăн тачă пĕтĕçсе тăни пирĕн ăнăçăмăн хăваласлăхăнăн тата пăлăм шăнăç парать. (**Нумайччен, тăвăллăн ăнăç çуçăçĕ**).

Коммунистсен партийĕ, Совет Правительстви, пĕтĕм совет халăхĕ хăйсен пĕтĕм вăй-хăватне хăмăр тупа тăракан исторăллă задачăсене пурнăçласа ĕçлеççĕ.

Пирĕн çак никам та çĕнтереймест!

Халăр çĕршыва коммунизм обществи тумалăн çулпа ăнăр малалла шанчăклăн пырăр. (**Тăвăллăн ăнăç çуçăçĕ**). Ăнăç çуçăçăн çинче çăмăрăр. Пирĕн тăрăçĕ.

Союз Совечĕн 1953 çулхи августăн 7-мĕшĕнче пулнă ларавĕ çинчен

ИНФОРМАЦИЛЛĔ ПĔЛТЕРЎ

Августăн 7-мĕшĕнче, ирхине 11 сехетре, Кремльте, Бремльти Пысăк Дворецра Союз Совечĕн виçĕмĕш ларавĕ пулнă.

Лару председателĕ — Союз Совечĕн Председателĕ М. А. Яснов депутат.

Союз Совечĕн ларавĕнче СССР Союзĕн 1953 çулхи Государство бюджетĕ çинчен тата ССР Союзăн 1951 çулхине 1952 çулхи Государство бюджетне пурнăçланă çинчен тунă доклада малалла çутăç ивăм.

Премиера çакăсем тухса калаçăç: Т. И. Кулиев депутат (Азербайджан ССР-ĕ, Сабирабад округĕ), У. Ю. Юсупов депутат (Узбек ССР-ĕ, Ташкент-Сталински округĕ), А. Е. Кочинян депутат (Армян ССР-ĕ, Ленинакан округĕ), А. Суворкулов депутат (Киргиз ССР-ĕ, Тянь-шань округĕ), Г. Е. Новаленко депутат (Грозный облаçĕ, Грозный ял округĕ), Н. С. Тихонов депутат (Ленинград хулин, Дзержински округ), А. И. Козлов депутат (Казах ССР-ĕ, Усть-Каменогорск округĕ), П. А. Литвинов депутат (Вологда облаçĕ, Череповецк округĕ), Д. Рахимов депутат (Таджик ССР-ĕнчи Куляб округĕ), А. Ф. Третьяков ялтан (СССР Сывлăш министрĕ), С. Бабаев депутат (Туркмен ССР-ĕ, Ташауз округĕ), А. Е. Петрушин юлташ (СССР Союзĕнчи промысла кооперацийĕн Центральнăй Совечĕн правленин председателĕ).

Союз Совечĕн виçĕмĕш ларавĕ çăкăнна хупăннă.

Национальноçсен Совечĕн 1953 çулхи августăн 7-мĕшĕнче пулнă ларавĕ çинчен

ИНФОРМАЦИЛЛĔ ПĔЛТЕРЎ

Августăн 7-мĕшĕнче, каçхине 6 сехетре, Кремльте, Бремльти Пысăк Дворецра Национальноçсен Совечĕн виçĕмĕш ларавĕ пулнă.

Лару председателĕ — Национальноçсен Совечĕн Председателĕ Ж. Шаяхметов депутат.

Национальноçсен Совечĕн ларавĕнче СССР Союзĕн 1953 çулхи Государство бюджетĕ çинчен тата СССР Союзĕн 1951 çулхине 1952 çулхи Государство бюджетне пурнăçланă çинчен тунă доклада тăрăх пренисем малалла пынă.

Премиера çакăсем тухса калаçăç: П. С. Пронконен депутат (Карело-Финн ССР-ĕ, Питкярант округĕ), М. М. Медведев депутат (Дагестан АССР-ĕ, Хунзах округĕ), СССР Машиностроени министрĕ С. А. Акопов, Г. Е. Бурмакин депутат (Украина ССР-ĕ, Умань округĕ), А. И. Мирцхулава депутат (Абхаз АССР-ĕ, Гальски округĕ), И. А. Афанасьев депутат (Чăваш АССР-ĕ, Шупашкар округĕ), Б. А. Григорян депутат (Армян ССР-ĕ, 305-мĕш округ), М. М. Алиев депутат (Азербайджан ССР-ĕ, Лачински округ), Р. Т. Махль депутат (Эстони ССР-ĕ, Ракверески Кăнтăр округĕ), А. Т. Венцлова депутат (Литва ССР-ĕ, Алитус округĕ), А. Сарыев депутат (Туркмен ССР-ĕ, Кагановски округ).

Çакăнна Национальноçсен Совечĕн виçĕмĕш ларавĕ хупăннă.

Союз Совечĕпе Национальноçсен Совечĕн 1953 çулхи августăн 8-мĕшĕнче пулнă пĕрлехи ларавĕ çинчен

ИНФОРМАЦИЛЛĔ ПĔЛТЕРЎ

Августăн 8-мĕшĕнче, кăнтăрла 2 сехетре, Кремльте, Кремльти Пысăк Дворецра Союз Совечĕпе Национальноçсен Совечĕн пĕрлехи ларавĕ пулнă.

Лару председателĕ—Союз Совечĕн Председателĕ—М. А. Яснов депутат.

Союз Совечĕпе Национальноçсен Совечĕн пĕрлехи ларавĕнче ССР Союзĕн 1953 çулхи Государство бюджечĕ çинчен тата ССР Союзĕн 1951 çулхине 1952 çулхи Государство бюджетне пурнăçланă çинчен тунă доклада тăрăх пренисем малалла пынă.

Премиере Я. Э. Калнбрзин депутат (Латви ССР-ĕ, Рига округĕ) тухса калаçă. Унтан лару председателĕ М. А. Яснов СССР Министрĕсен Совечĕн Председателĕне Г. М. Маленков юлташа сăмах пачăç.

СССР Верховнай Совечĕ СССР Союзĕн 1953 çулхи Государство бюджечĕ çинчен тата ССР Союзĕн 1951 çулхине 1952 çулхи Государство бюджетне пурнăçланă çинчен тунă доклад тăрăх пыракан пренисене вĕçлеме решени ăшăшăкăн тата СССР Финанс министрĕн А. Г. Зверев юлташăн çăмăкне итлет.

И. С. Хохлов депутат çĕнĕ тăрăх, бюджета çирĕплетесе çăкăн пек пĕрле ăшăшăçăç: СССР Союзĕн 1953 çулхи Государство бюджетне тунăçăсенне расходсен пĕтĕмĕше итогăсем тăрăх çăсăламалла; 1951 çулхине 1952 çулхи Государство бюджетне пурнăçланă çинчен тунă отчета тунăçăсенне расходсем ĕнĕне пурнăçланăн пĕтĕмĕше итогăсем тăрăх çăсăламалла; СССР Союзĕн 1953 çулхи Государство бюджечĕ çинчен Закон проектне статьисем тăрăх çăсăламалла; бюджета тата Государство бюджечĕ çинчен Закона палатăсенче ăçăрăмăн çăсăламалла.

СССР Верховнай Совечĕ, палатăсенче ăçăрăмăн çăсăлаçă, СССР Союзĕн 1953 çулхи Государство бюджечĕ тата СССР Союзĕн 1951 çулхине 1952 çулхи Государство бюджетне пурнăçланă çинчен тунă отчета, пĕр çăсăлă пулса, çирĕплетет.

Статьисем тăрăх, унтан вара пĕтĕмĕшне, палатăсенче ăçăрăмăн çăсăлаçă, Верховнай Совет пĕр çăсăлă пулса «СССР Союзĕн 1953 çулхи Государство бюджечĕ çинчен Закон» ăшăшăнать.

Верховнай Совет «Ăлăçăлăх налогĕ çинчен Закон» ăшăшăнăçне пăхса тухма тăшманлăх. Л. Р. Корниец депутат çĕнĕпе Закон ăшăшăнăçи çинчен палатăсенче ăçăрăмăн пĕтĕмĕше çăсăлаçăç.

Национальноçсен Совечĕне Союз Совечĕ, пĕр çăсăлă пулса, «Ăлăçăлăх налогĕ çинчен Закон» ăшăшăçăç.

Кун çăмăçăн СССР Верховнай Совечĕ кун йĕркинчи тепĕр ыйтăва — СССР Верховнай Совет Президиумĕн Указăсене çирĕплетес ыйтăва пăхса тухма тытăнать.

Ку ыйтупа СССР Верховнай Совет Президиумĕн секретарĕ Н. М. Пегов депутат доклад тăвать.

СССР Верховнай Совечĕ, икĕ пăлăрт те пĕрле çăсăлаçăпе, пĕр çăсăлă пулса, çакăн пек постановленисем ăшăшăнать:

«СССР Верховнай Совет Президиумĕн Х. П. Берия государствăна хирĕçле пресступникла ĕçĕсем çинчен кăларнă Указне çирĕплетесси çинчен», «СССР Верховнай Совет Президиумĕн Вăтам машиностроени министрĕсен тăвасси çинчен кăларнă Указне çирĕплетесси çинчен», «СССР Верховнай Совет Президиумĕн М. З. Сабуров юлташа СССР Госплан председателĕ пулма уйăрса лартасси çинчен кăларнă Указне çирĕплетесси çинчен», «СССР Верховнай Совет Президиумĕн Г. Н. Сафонов юлташа СССР Союзĕн Генеральнăй прокурорĕн ĕçĕсенчен хăтарасси çинчен ăшăшăнă Указне çирĕплетесси çинчен».

СССР Верховнай Совечĕ СССР Союзĕн Генеральнăй Прокурорĕ пулма Роман Андреевич Руденко юлташа уйăрса лартать.

СССР Верховнай Совечĕ, пĕр çăсăлă пулса, СССР Верховнай Совечĕн Президиумĕ çак юлташсене ĕçе уйăрса лартасси çинчен ăшăшăнă Указсене çирĕплетет:

СССР Шалти ĕçĕсен министрĕ—Сергей Никифорович Круглов

СССР Вăтам машиностроени министрĕ—Вячеслав Александрович Малышев

СССР Транспортăна ăшăр машиностроени министрĕ—Иван Исидорович Носенко

СССР Машиностроени министрĕ—Степан Акопович Акопов.

СССР Верховнай Совечĕ СССР Верховнай сучăн çăмăнсем пулма çак юлташсене суйланă:

Николай Захарович Данилова

Петр Иванович Бардина

Федор Архипович Беляева.

Унтан СССР Верховнай Совечĕ, Совет Союзĕнчи Коммунистсен партийĕн XIX-мĕш съезчĕ ăшăшăнăçне парти ятне уйăтăрăнне шута илсе, СССР Конституцийĕн 126 статьине улшăну кĕртесси çинчен Закон ăшăшăнă.

Çакăнна Союз Совечĕпе Национальноçсен Совечĕн пĕрлехи ларавĕ вĕçленĕ, сесси хупăнни çинчен пĕлтерĕç.

СССР Финанс министрĕ А. Г. Зверев юлашкинчен тухса калани

Депутат юлташсем! СССР Министрĕсен Совечĕ мана СССР Верховнай Совечĕне çакăн çинчен пĕлтерме хушрĕ: вăл Союз Совечĕпе Национальноçсен Совечĕн Бюджет комиссийĕсен СССР Союзăн 1953 çулхи Государство бюджетĕнчи туйăнсене ĕçтерме çăмăнне кăлăхăт. СССР Министрĕсен Совечĕ депутатсем кăтартса панăçне тата хăйсен тухса калаçă чухне партăн ыйтăçне пăхса тухать тата шута илет. (**Ăнăç çуçăçĕ**).

Пирĕн партине правительство авиаци спортне аталантарма пур условисене те туса пачĕç. Ĕçсăмлăхсем валли аэроклубсем, планер станцийĕсем, парашют вышкисем, авиамодель мастерскийĕсем, лабораториесем нумай тунă.

Пирĕн республикăра та авиаци спорчĕ сăрăлса пырать. Нумай çăхăрăçăмпе кĕрчăçем аэроклубра вĕçсе ĕçĕн вĕренеççĕ.

Аслă Отечественнăй вăрçăра чăваш халăхĕн мăйăçăмпе ĕçĕсем, мухтавлă совет çăмăçĕсем—З. Парфёнова, А. Тухлаев, М. Сапожников, А. Казаков, И. Герасимов, И. Барнеев тата ытларах та фашистăн захватчăксене хирĕç пăтăрла çăмăрĕç, Совет Союзĕн Геройĕ ятне илме тивĕçлĕ пулчĕç. Вĕсем авиаци ĕçне чи малтан Шупашкартăн аэроклубра вĕренĕç.

Республикăри ДОСААФ членĕсенчи нумайăшăш, авиаци ĕçне малтан хăйсен предприятийĕсенче, учрежденийĕсенче тата колхозсенче вĕренĕç хыççăн, аэроклуба вĕренме килеççĕ, вĕсем унта хăйсен пĕлĕвĕне спорт ăсталăхне ăстерĕççĕ. Нумаях пулмасть Ишлей, Мăркаш, Красноармейски тата ытти хăшăн районсенчи çăмăрăçем те Шупашкартăн аэроклуба килсе хăйсем вырăнта вĕренинне пăхтăнăна çирĕплетрĕç: вĕсем самолет çинчен парашютна çиçрĕç.

Ăнчах çак обществăн вырăнсенчи хăшпĕр организацийĕсем авиаци спортне массăлăн аталантарассишĕн тата пирĕн летчиксен, планеристсен, парашютистсен, авиамоделистсен спорт ăсталăхне ăстерессишĕн кирлĕ пек тăрăшмаççĕ. Çăмăрхан, Шăхасен, Чăрачăк, Шăмăршă, Калинино тата ытти хăшăн районсенче авиаци ĕçне вĕренмелли группăсем, кружоксем, спорт команцисем организацилеменĕ. Çав районсенче сывлăш спортне вĕренме ăмĕтленĕкен çăмăрăçсене хăрачăсем сахал мар. Ăнчах ДОСААФ-ăн орггомитечĕсем çăмăрăçсен ăмĕтне пурнăçлассишĕн пачах тăрăшмаççĕ. Ăнаш хулинчи орггомитет авиаци ĕçне çăмăрăçсем хушшинче çăрас тĕллевне уйăрмах яшăх ĕçлет. Çак ĕçе йĕркелеме кирлĕ майсем çителĕçлĕ пулнăç те оргкомитет вĕсемпе çуçă курмасть.

ДОСААФ членĕсен законлă ыйтăвĕсене тивĕтересси — пуçламăш организацисен, районти, хулари, республикăри оргкомитетсем тата аэроклубсем тăрăшăнăç тумалăн çăмăн. Пирĕн задача ĕçсăмлăхсене общественăн членне мăнăрах кĕртесси тата вĕçсе оборона ĕçне çăвăтăнăн хушшăнăрасси пулать.

Çак пăсăк та хисеплĕ задачăна партăн выраннăн организацийĕсем ДОСААФ комитетĕсенне вĕренĕç организацийĕсен руководителĕсенĕн ĕçне куллен тĕрĕлесе тăрсан кăна ăнăçлă пурнăçласа пулать. Пирĕн мĕнпур çитĕнçесем çăлкуçĕ—парти ертсе пынинче.

Пĕркăй обществăна куллекки ĕçре комсомол, профсоюз, спорт организацийĕсен тимлĕн пулăшăса пымалла.

СССР Сывлăш Флочĕн Кунне совет сынписем çăмăрăç çитĕнçесемпе кĕтес ĕçсĕç. Çак пĕтĕм халăх уявĕне пирĕн летчиксем, авиаци промышленнăçне ĕçленĕкенсем, сывлăш спортсменĕсем Коммунистсен партийĕне Совет правительствине вĕçĕ-хăррисĕр юратăнне тата паранине, пирĕн паттăр авиаци вăй-хăватне ăстерес тĕллеве ăнăма пĕлмесĕр тăрăшăнăна кăтартса парăç.

Кĕрхи тырăсем акаççĕ

КУСЛАВККА, августăн 8-мĕшĕ. (**Телефонпа**). Районти колхозсен кĕрхи тырăсем акма тытăнăçç. Машина-трактор станцийĕн А. Сăвăрпов юлташ ертсе пыракан бригади «Новый путь» колхоза виçĕ кун хушшинче 61 гектар ăраш акнă. Кунта кĕрхи тырăсем акас ĕçе колхоз агрономĕ В. Богатова юлташ куллен ертсе пырать.

Кĕркăнне районта чи малтан тата «Алга» колхоз çак ĕçе кунтан-кун çăвăртлăрах пырать. Х. Нигматуллин, Г. Асадуллина ертсе пыракан ик-хир бригадисем механизаторсемпе пĕрле ĕçлесе 50 гектар ăраш акнă. Николаев бригадиринчи трактористсем тырă акмалли нормăна путтерсе тултарăççĕ.

«Красная Чăваш»ăн, «Ухăрник» тата ытти ăлхуçăлăх ертĕлĕсенче те кĕрхи тырăсем акма тытăнăçç.

Редактор заместителĕ М. Н. ЯКИМОВ.

РЕДАКЦИ АДРЕСĔ: г. Чебоксары, ул. Володарского, 5. Дом печати. ТЕЛЕФОНСЕМ: редактор—9-67, редактор заместителĕ—3-99, ответăл секретарь—4-26, секретариат—3-54, промышленность пайĕ—5-74, информаци пайĕ—13-37, парти пурнăç пайĕ—3-04, вăлăçăлăх пайĕ—3-97, культура пайĕ—5-91, совет строительăнăн пайĕ—5-81, çăмăçăн пайĕ—7-32, издательăн контурĕ—0-23.

МТ 02307 Типографи № 1 Министерства культуры Чувашской АССР. Тираж 20.000 экз.

СССР Союзĕн Оборона Министрĕн ПРИКАЗĔ

1953 çулхи августăн 9-мĕшĕ. № 62. Мăркаш хули.

Юлташсем—летчиксем, штурмансем, инженерсем, техниксем, сывлăшри стрелоксемпе радистсем, авиаци механикĕсемпе моторисĕсем, авиаци промышленнăçăн работникĕсем!

Юлташсем—салтаксемпе матроссем, çăмăрăççăмăр старшинасем!

Юлташсем—офицерсем, генералсем, адмиралсем!

Паян Совет Çăрĕпе Тинĕс-Çăр Флочĕ пирĕн çĕршыври мĕнпур ĕççынниисемпе пĕрле Сывлăш Флот Кунне уявлаççĕ.

Çирĕ Сывлăш Флот Кунĕ ячĕпе çăмăлаçа сывлăш сунатăн.

Совет Авиацийĕн личăйăн статьĕпе авиаци промышленнăçăн мĕнпур работникĕсене пирĕн Тăван çĕршывăн Сывлăш-Çăр Вăйăçенне малалла аталантарса лайăхлатас ĕçре çĕнĕ, тата пысăкрах çитĕнусем тума сывлăш сунатăн.

Сывлăш Флот Кунне паллă туса, приказ паратăн:

Паян, 1953 çулхи августăн 9-мĕшĕнче, пирĕн Тăван çĕршывăн столицинче—Мускавра тата союзăл республикăсен столицисенче артиллерирен çирĕм хут пĕр-хăрăс перçе салют памалла.

Сывă пултăр Совет Сывлăш Флочĕ!

Сывă пуллăр совет халăхĕ тата унăн мухтавлă Çăрĕпе Сывлăш-Çăр Вăйăçем!

Сывă пултăр Совет Правительстви!

Сывă пултăр Совет Союзĕнчи Коммунистсен партийĕ!

СССР Союзĕн Оборона Министрĕ

Совет Союзĕн Маршалĕ Н. А. БУЛГАНИН.

Совет авиацийĕн Кунĕ

СССР Сывлăш Флот Кунне совет халăхĕ политикăлла тата ĕçри питĕ пысăк çĕкленĕçне кĕтсе илчĕ. Партин XIX-мĕш съезчĕ ăшăшăнă исторăллĕ решенисемне хавхаланса, совет сынниисем Тăван Коммунистсен партийĕне Совет правительстви тавра тата ăна çăмăн çăваçăç, хăйсен мĕнпур вăйăсене тата творчестăлла вăй-хăватне пилĕкмĕш пилĕк çулăх плана ăнăçлă пурнăçлама мобилизацилеççĕ.

Пирĕн çĕршыв—авиаци çуралнă çĕршыв. Авиаци ĕмĕрне вырăс ученăйĕсем, изобретателĕсем тата летчиксем пуçласа ячĕ, тĕнчере пурăнчăн малтан самолет, планер, парашют туйă, чи йăмăр вăй пилотăлăн тата авиаци наукăни пиçĕçне хывнă. Çакăннăн çавăн пекех çăмăн çăваçăç.

Коммунистсен партийĕ, унăн генилле çăлтăçĕсем В. И. Ленинпа И. В. Сталин пирĕн çĕршывра авиаци аталантарасси çине питех те тимлĕн пăхнă. Вĕсем пуçăрнине çĕршывра авиаци ĕнĕпе наукăна тĕнчен ăçĕсене тăвакан учреждениесем тата шкуласем çуçă, авиаци предприятийĕсем туйă. Наука çитĕнĕçĕсем çине тата социализма хăваттăн индустри çине таниçăç, парти çăмăн çăваçăç Сывлăш Флотне пĕрмаях çитĕнçесем туллăн çулпа малалла илсе пырать, совет летчиксене, планеристсене, парашютистсене малта пыракан авиаци культурăн çĕнĕ çитĕнĕçĕсене вĕренсе алла илме хавхалантарать.

Пирĕн мухтавлă Коммунистсен партийĕ ăста, паттăр, ума лартнă тĕллеве пурнăçлас ĕçре нимрен те хăраман авиаторсен çăмăрăçем вĕрентсе ÿстерчĕ. Пĕтĕм халăх юратакан совет летчикĕсем пирĕн Тăван çĕршыв чысĕçĕм, ирĕлхĕçĕм, никама пăхăнмалăхăçĕм пиçĕк кĕрешçĕсенче ниççан пулман мухтавла та чăлаç ĕçсем турĕç.

Совет Сывлăш Флотне пĕтĕм халăх юратать. Пирĕн авиаци пĕтĕм исторăллĕ халăхна, партине правительствăн организаторла питĕ пысăк ĕçĕне пĕр ÿйăлăн сыхăнса çăрать. Коммунистсен партийĕ тата Совет правительстви кулленкун тăрăшăнне СССР Сывлăш Флочĕ тăшмансене сехĕрлентерекен вăй пулса тăчĕ.

Мирлĕ ĕçне пурăнакан совет сынниисем Коммунистсен аслă партийĕ ертсе пыннине социализмăран майпен коммунизма кусас ĕçе ăнăçлăн пурнăçа кĕрĕçе пыраççĕ. Çакăнна пĕр вăхăтрах вĕсем вăрçа пуçаракансен киреçĕр ĕçĕсене те тимлĕн сăнаса тăраççĕ. Пирĕн, халăх Совет государстви вăй-хăватне малалла тĕреклетес тата çăвăт çăмăн çăваçăç. СССР Верховнай Совечĕн сессийĕнче пăхса тухса çирĕплетме тăратăнă Государство бюджечĕ те çăвăн çинчен калать.

СССР Хĕçпăлăлăн Вăйăçене халăх юратни çара, авиаце тата флота пуçăлăкан ирĕклĕ обществă—ДОСААФ ĕçленĕн уççăн курăнать. Хулана яти çинчен ăнăçленсен çак общество ретне кĕрсе, унăн пурнăç ăнăçĕ ăктивлă хуттăнăççĕ.

Авиаци спортне совет сынниисем, уйăрмах çăмăрăçем питĕ юратаççĕ. Ăнчăлăçенче çăмăрăçемпе хăрачăсем авиаци спорчĕн искусствине вĕренсе алла илеççĕ: самолетпа, планерпа вĕçме, парашютпа сикме вĕренеççĕ. Социализм ăшăнăçăнче кăна сывлăш спорчĕ пĕтĕм халăх ăшăтеççĕсенче сыхăнса тăрать.